

SLOVENSKI VESTNIK

CELOVEC
SREDA
28. OKT.
1987

Letnik XLII.
Štev. 44 (2351)

Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort
Klagenfurt

Poštni urad 9020
Celovec
Verlagspostamt
9020 Klagenfurt

Cena: 7 šil.
300 din

P. b. b.

V spomin žrtvam fašizma

Pred spomenikom žrtvam boja za svobodno in neodvisno Avstrijo na pokopališču v Trnji vasi / Annabichl se je na avstrijski nacionalni praznik zbrala lepa množica ljudi. V nagovorih so zastopniki raznih borčevskih organizacij (med njimi prim. Lexer za ÖVP-Kameradschaft, dr. Luka Sienčnik za Zvezo kacetarjev in Marjan Sturm za Zvezo koroških partizanov) opozorili na velik prispevek koroških borcev k zlomu fašizma ter osvoboditvi Avstrije in Evrope v celoti.

Avstrija se je spet „izkazala“

Republika Avstrija se je glede podpore svojim manjšinam spet „izkazala“: v državnem proračunu za leto 1988 je za vse v Avstriji živeče etnične iz jezikovne skupine predvidenih samo 4,4 mil. šil.... S tem se je uresničila napoved namestnika kanclerja dr. Aloisa Mocka, ki je v intervjuju s „Slovenskim vestnikom“ septembra letos napovedal, da bodo tudi manjšine „žrtve“ sanacije državnih financ.

Vsoto, ki jo bodo te dni potrdili državni poslanci – poslanec Zelene-alternative Karel Smole jo je edini označil kot „zasramovanje manjšin“ – je dejansko sramoto za državo in njeno reputacijo. To še toliko bolj, ker je država na drugi strani očitno pripravljena prevzeti stroške za dodatne (enojezične) učitelje v višini okrog 50 mil. šil. letno, če bi prišlo do realizacije takozvanega „koroškega pedagoškega

modela“. To pa bi pomenilo: 50 milijonov šil. letno za ločitev otrok na dvojezičnih šolah, za obstoj vseh avstrijskih manjšin pa sramotnih 4,4 milijonov šil....

Po taki odmeri v zveznem proračunu Avstriji manjšine ne pomenijo veliko. Naj si vzame za zgled podpora Dancem v Nemčiji: ZRN jim da letno 280 mil. šil.! Danska manjšina pa je številčno tako močna kot koroški Slovenci sami!

„Dober večer, sosed! – Guten Abend, Nachbar!“

V okviru avstrijskega državnega praznika so se tudi tokrat vrstile prireditve pod geslom „Dober večer, sosed – Guten Abend, Nachbar!“. Prireditve te vrste so bile v Železni Kapli, v Borovljah, na Radišah in v Šentjanžu. Na poslednji je nastopil tudi kritični opazovalec avstrijske družbe, Reinhart Sellner, učitelj z Dunaja (slika zgoraj). Več o posameznih dvojezičnih prireditvah, ki jih prirejajo slovenska prosvetna društva na podežlju ob avstrijskem državnem prazniku lahko preberete na 9. strani.

Resolucija ministrici Hawlickovi

Na posvetu odbornikov in zaupnikov obeh osrednjih organizacij, ZSO in NSKS, ter slovenskih učiteljev in slovenskih zastopnikov strokovne komisije pri zveznem ministrstvu na Dunaju v Mladinskem domu v Celovcu, je bila po dolgi razpravi in temeljitim razmišljanju o vprašanju dvojezičnega šolstva na Koroškem soglasno sprejeta naslednja resolucija, ki je naslovljena ministrici dr. Hawlickovi:

„Čeprav slovenska narodna skupnost na Koroš-

kem ni sprožila razprave po segregaciji in ločevanju v dvojezičnem šolstvu na Koroškem, je v zadnjih letih s številnimi konstruktivnimi in strokovno – pedagoško utemeljenimi predlogi prispevala k pomiritvi političnega vzdušja v deželi in s tem tudi k bolj strokovni razpravi o tem vprašanju. Zato smo slej ko prej globokega prepričanja, da naj šolsko vprašanje ne bi bilo vključeno v dnevno politične spletke deželnozbornih strank. Hkrati tudi odklanjamo, da se šolsko vprašanje

vedno spet postavlja v kontekst zgodovinskih proslav, kot se je to dogodilo letos ob proslavah 10. oktobra.

Iz tega prepričanja je izhajala tudi naša pripravljenost sodelovati v takoimenovani ekspertni komisiji pri Zveznem ministrstvu za pouk, umetnost in šport. Eksperti slovenske narodne skupnosti so prispevali v komisiji vrsto konstruktivnih in strokovno-pedagoško utemeljenih predlogov.

V prepričanju, da se v šolskem vprašanju najde kon-

struktivna rešitev, brez kakršnegakoli ločevanja po jezikovni pripadnosti, smatra slovenska narodna skupnost na Koroškem vmesno poročilo ekspertne komisije, ki naj bi ga pripravilo zvezno ministrstvo, kot konstruktivno osnovo za nadaljna strokovno-pedagoška pogajanja, h katerim se koroški Slovenci priznavamo. Vprašanja, ki so ostala v poročilu še odprta, naj bi ekspertna komisija pri zveznem ministrstvu obravnavala pri nadaljnjih zasedanjih. Zato pričakujemo, da

bo zvezno ministrstvo čimprej dostavilo vmesno poročilo.

Hkrati pa koroški Slovenci pozivamo odgovorne v zveznem ministrstvu, da pričnejo realizirati tiste točke vmesnega poročila, ki niso sporne. Predvsem so to ukrepi, ki naj služijo krepitvi zaupanja ter ukrepi, ki naj bi preprečili še nadaljnjo škodo dvojezičnemu šolstvu.

Glede na dejstvo, da se bomo v naslednjem letu spominjali obletnice „anšlusa“ in

(dalje na 2. strani)

PREBERITE

- na strani
- 2 Ustanovljena „Delovna skupina manjšin sosednjih dežel“
- 3 Sveta Hema Krška
- 4 Protest študentov v Celovcu
- 5 Umrli je Franjo Ogris
- 6 Televizijski in radijski spored tedna
- 8 Prireditveni koledar
- 9 Srečanje pesnikov v Kranju
- 10 Vestnikova križanka
- 11 Tribuna bralcev
- 12 SAK premagal Pliberk z 2:1

Okrog 40.000 ljudi iz vse Avstrije je v soboto na Dunaju demonstriralo proti socialni demontaži. slika: Miha Pasterk.

Dunaj: 40.000 proti socialni demontaži!

Delavci na začasnem delu v Avstriji in delavci avstrijskih podržavljenih podjetij, brezposelni in upokojenci, študenti in šolarji – množica 40.000 ljudi iz vseh socialnih slojev se je zbrala v soboto na Dunaju, kjer je demonstrirala proti brezposelnosti in socialni demontaži v državi.

Opozorila je vlado na nesocialne posledice, ki grozijo z uveljavitvijo varčevalnih

ukrepov koalicijske vlade. Kljub številni množici demonstrantov Vranitzky in Mock nista pokazala nobene pripravljenosti za umik napovedanih ukrepov. Za oba je množica demonstrantov nepomembna, ker udeleženci menda „niso zastopniki socialnega partnerstva.“

Bo obveljalo njuno trmasto stališče ali odločna volja vseh demonstrantov?

Danes spet z „revijo“!

KOMENTAR

dr.
MARJANA
STURMAVEČ OD NAS
NE MOREJO
ZAHTEVATI

Konec prejšnjega meseca je strokovna komisija pri Zveznem ministrstvu za pouk, umetnost in šport izdelala vmesno poročilo, ki naj bi ga ministrstvo dostavilo v naslednjih dneh. Poleg točk, ki so bile soglasno sprejete, v dveh bistvenih vprašanjih ni prišlo do enotnega stališča. V vprašanju znižanja števila otrok v razredu ter v vprašanju kvalifikacije takojimenovanega asistentnega učitelja.

Slovenska narodna skupnost je v zadnjih letih v šolskih razpravah dokazala veliko pripravljenost za konstruktivne rešitve in za dialog.

Na šovinistične napade na dvojezično šolo s strani nemških nacionalistov smo odgovarjali s strokovno-pedagoškimi argumenti. Čeprav smo vedno odklanjali asistentnega učitelja, so strokovnjaki slovenske narodne skupnosti v komisiji pristali nanj seveda pod pogojem, da mora imeti kvalifikacijo v obeh deželnih jezikih in če bi se uvažal postopoma paralelno s šolskimi poizkusi. Tudi o znižanju števila učencev v razredu bi se dalo govoriti, če ne bi bilo povezano z ločevanjem učencev po jezikovni pripadnosti.

Lahko torej ugotovimo, da smo koroški Slovenci dokazali veliko pripravljenost.

Edini, ki so vztrajali na svojih zahtevah po ločevanju, so bili predstavniki deželnozborskih strank. Očimo je, da so že tako ujeti v KHD-FPÖ-jevske miselne strukture, da trmasto ignorirajo tudi strokovno-znanstvene argumente.

Da ti argumenti pri določenih krogih na Koroškem nič ne veljajo, vemo. Toda ali jih bo tudi zvezno ministrstvo na Dunaju lahko ignoriralo?

Ali bomo torej po štiriletnem intenzivnem razpravljanju spet pristali na zahtevah KHD-ja iz leta 1983: Nemški učitelji za nemške otroke; slovenski učitelji za slovenske otroke?

San Martin: Korak naprej za manjšine

FRANCI ZWITTER ml.

Sklep o nadaljnjem, še ožjem sodelovanju reprezentativnih organizacij narodnosti iz prostora Alpe-Jadran, je bil najvidnejši rezultat 12. srečanja narodnosti sosednih dežel v San Martinu de Tor, katerega gostitelj je bil letos Institut ladin „micvura de ruc“.

Udeleženci, ki so zastopali sedemnajst raznih narodnosti – na žalost se letos iz organizatoričnih razlogov niso mogli udeležiti zastopniki nemške in slovenske narodnosti iz Madžarske – so soglasno sklenili združitev v „Delovno skupino narodnosti sosednih dežel“, ki naj – brez konkurence FUEV ali AIDLCM – v stalnem kontaktu in medsebojnem stiku analizira in preučuje pravni in splošni položaj raznih narodnosti in se po svojih močeh zavzema za mirno zadovoljivo rešitev odprtih narodnostnih vprašanj.

Letos je bilo to srečanje pri Ladincih na Južnem Tirolskem, prihodnje leto pa bo gostitelj po vsej verjetnosti retoromanska narodnost v

Švici. V obdobju med srečanji pa koordinator skrbi za vzdrževanje stikov in izmenjavo informacij. Za to funkcijo je bil soglasno izvoljen dr. Franci Zwitter st., kar ni samo priznanje njegovi osebi, temveč tudi slovenski narodnosti na Koroškem sploh.

Poročilo slovenske delegacije iz Koroške, sestavili so jo Franc Kukovica in Franci Zwitter ml. (za ZSO), Hubert Mikel, Filip Warasch in Borut M. Sommeregger (za NSK), ter Karel Smolle kot slovenski poslanec na listi Zelene alternative, je udeležencem srečanja drastično predložilo nezadovoljiv položaj koroških Slovencev. Kukovica je posebno nakazal tudi problem glasbene šole in tozadevno dvojno merilo koroških in avstrskih oblasti v dodelovanju subvencij: za nemško glasbeno šolo 100 milijonov šilingov, za slovensko glasbeno šolo pa še šilinga ne!

V ospredju nadaljnega zanimanja so bili seveda tudi problemi Ladincev v Italiji. Medtem ko je v provinci Bozen njihov položaj vzoren in celo zavirljiv, so v Bellunu in Trientu izpostavljeni diskriminaciji, v Julijski Benečiji pa so nepriznani.

Koordinatorju dr. Franciju Zwitteru st. pa so zastopniki 12. srečanja ob zaključku zasedanja poverili nalogo, da izdela poziv dunajskemu zasedanju Konference za varnost in sodelovanje v Evropi, ki naj obvezuje države podpisnice helsinškega sporazuma, da naj ne ščitijo samo individualne pravice posameznih pripadnikov manjšin, temveč da naj ščitijo in pospešujejo manjšine v celoti.

Resolucija...

(nadaljevanje s 1. strani)

bo prav v tem letu posebno Avstrija v centru evropske pozornosti, koroški Slovenci v interesu reputacije republike Avstrije apeliramo na odgovorne v državi in deželi, da ponovno skličejo ekspertno komisijo, ki naj bi nadaljevala s svojim delom in našla konstruktivno rešitev v šolskem vprašanju.

Celovška univerza se prizadeva za več odprtosti!

Naloga celovška univerze ni samo v tem, da se posveča znanosti, temveč da zavzame tudi stališče do vseh vprašanj družbenega in političnega življenja ter pravočasno opozori na morebitne vprašljive tendence. To je ob priliki tiskovne konference izjavil dr. Günther Hödl, novi rektor celovške univerze. Ob tej priložnosti je njegov predhodnik dr. Hans-Joachim Bodenhöfer podal poročilo o plodovitem delu celovške univerze v zadnjih štirih letih (na razpolago je tudi pismeno poročilo o znanstvenem delu celovške univerze, kjer so opisani vsi projekti). Bodenhöfer je poudaril, da je uspelo uresničiti vrsto zastavljenih ciljev, slej ko prej pa je nesrečen problem izgradnje uni-

verzitetnega poslopja, saj so prostorski problemi čedalje večji.

Rektor Hödl je opozoril na varčevalne ukrepe vlade in na socialni položaj v državi, ter menil, da to ni način, kako, začeti varčevati, saj so ukrepi na povsem napačnem mestu in bi povzročili nepopravljivo škodo. Nenazadnje je novi rektor navzoče informiral o delu strokovne komisije pri zveznem ministrstvu za pouk. O delu komisije je dejal, da je ta upoštevala mnogo predlogov celovške univerze. Omenil je tudi, da naj bi bilo vigredi naslednjega leta zaključeno poročilo rektorske konference o položaju avstrijskih narodnih skupnosti in še dodal, da univerza že sama dobro ve, kaj mora storiti.

Martin Kušej (slika desno) mladi avstrijski režiser, je s svojim nedavnim prikazom koroške zgodovine, kakor jo vidi kot umetnik – s povsem resničnega zornega kota in brez kakršnekoli emocije – dvignil mnogo prahu. Nekateri politiki so njegovo „predstavo“ imenovali „škandal“; tudi kritike v časopisih niso bile strokovne, običale so pri koroškem kompleksu leta 1920 in Kušejju očitale „ponarejevanje“ zgodovine.

„S teatrom želim prikazati usodo ljudi“

Martin Kušej se seveda zaveda, da kot gledališčnik modernih nazorov na Koroškem nima možnosti, zato se tu tudi ne misli udeleževati kot režiser, saj od dežele, s tako provicionalnim gledališčem in takim gledanjem na umetnost, na srečo ni odvisen. Za sabo ima že vrsto uspešnih režij v Salzburgu, Gradcu, Dunaju, trenutno režira v ljubljanskem gledališču Glej, potem pa bo še v Slovenskem narodnem gledališču.

Kar zadeva beljaški „škandal“ je Kušej zastopnikom slovenskega tiska na Koroškem povedal, da ga je, čeprav ima sam kritičen odnos do cerkve, povabila Katoliška akcija in mu pri pripravi osporavane predstave pustila proste roke, še več, organizator je celo želel, naj bo zadeva kritična, provokantna. Da so protestirali znani krogi, ga ne moti, menil pa je, da bi se morali iz zgodovine učiti, a se iz nje še nismo ničesar naučili!

Nagovorjen, kaj meni o narodnosti, je Kušej poudaril, da mu ne pomeni veliko, da je njegov materin jezik nemški, da je kot otrok (do 4. šolskega leta) doživel dvojezičnost. Zdaj se je v Ljubljani naučil slovensko, a zato noče biti kakšen „Oberslowene“, niti ne naglašja drugo. Naučiti se hoče še italijansčine. S tem v zvezi pa Koroško vidi kot neko središče srednje Evrope. Odločno pa odklanja nacionalizem vsake vrste – tudi tistega znotraj manjšine.

Na vprašanje, ali mu bo nenaklonjenost Koroške škodovala pri nadaljnji poklicni poti, je dejal, da gotovo ne, to se mogoče lahko zgodi njegovi družini.

Martinu Kušejju, diplomiranemu režiserju, želimo da bi kot tak (izven Koroške) tudi v prihodnje žel lepe uspehe. Zato bomo s pozornostjo spremljali njegove tozadevne dosežke v Ljubljani.

Jugoslovanski novinarji bodo obiskali Koroško

V dneh od 28. do 30. oktobra bo v Ljubljani skupščina Zveze novinarjev Jugoslavije, na kateri se bodo zbrali predstavniki novinarskih organizacij iz vseh jugoslovanskih republik. Ker je tokrat skupščina v Sloveniji, so se organizatorji odločili, da jo bodo zaradi bližine Avstrije izkoristili za to, da novinarje seznanijo s položajem slovenske manjšine na Koroškem ter prizadevanjem Slovenije za enoten slovenski kulturni prostor, kar je drugje v Jugoslaviji zaradi nepoznavanja naletelo na precej kritične pripombe.

Udeleženci novinarske skupščine bodo v petek obiskali Koroško, kjer jim bodo z ogledi in pogovori skušali kar najbolje predstaviti, kako živijo in delajo koroški Slovenci.

L. S.

Dr. Günther Hödl je z letošnjim letom postal novi rektor celovške univerze. Hödl je sodeloval tudi pri strokovni komisiji za izboljšanje dvojezičnega šolstva.

Sveta Hema Krška

Slovenci smo sicer pobožni, če ne kar svet narod, vendar nismo narod svetnikov. Še enega nimamo. Nemškemu narodu je bil Vatikan, ki odloča o svetnikih, bolj naklonjen (in italijanskemu, kajpada): tam kar mrgoli svetnikov in svetnic, ki pa se že po krajšem pogledu izkažejo večinoma kot krvoločni mogotci „kraljestva, ki ni od njegovega sveta“. Nemškemu Karlu n. pr. je posvečeno nešteto cerkva po nemški Evropi – njegova zasluga je bila ustanovitev nemškega cesarstva pod pretvezo pokristjanjevanja poganjskih (slovanskih) narodov. Prešeren je to „pokristjanjevanje“ upodobil v svojem „Krstu“: (...) Tak vrže se Valjahun na nekristjane. / Ne jenja pred, dokler ni zadnja sraga / krvi prelita, dokler njih kdo sope, / ki jim je bila vera čez vse draga“.

Ne majhnim in neznatnim narodom Vatikan pri dodelitvi svetnikov še nikoli ni bil naklonjen, ne škof Modest na Gosposveti ne škof Slomšek v Labotu se nista dokopala do svetniških časti: advocatus diaboli (po vsej resnici pojem iz cerkvenega prava) je kaj takega doslej preprečil.

Koroška svetnica Hema, katere jubilej pravzdaj obhaja krška škofija, seveda tudi ni bila Slovenka: četudi se potrudila nek „Karantanus v nt Sv. (H)emo posvojiti, naseda v tem ideološki legendi, kakor je legenda, to se pravi pravljica, najmanj 90 odstotkov vsega, kar vemo o sveti Hemi krški. Bila je – to je dognano – svoj čas najbogatejša ženska na Koroškem in tudi preko koroških meja, grofica Selic in Brež. Bogaštvo pa je bilo Vatikanu že zmeraj dovoljšen vzrok, zlasti če si ga je lahko prisvojil, da je komu izpostavljal čast „svetosti“. Grofica Hema ni bila rojena na štajerskem Pilstajnu, kakor to zatrjuje romantično-klerikalno slovensko zgodovinsko pisarje – marveč v Nižji Avstriji.

Šop pravljic in legend

danes zamegljuje pogled na črni srednji vek Koroške in čas življenja breške grofice. Dobrodelnost in dobrohotnost ji pripisuje kičasti roman Dolores Viserove in na take pravljice se sklicuje tudi današnja cerkev pri obhajanju petdesetletnice proglašitve Heme za svetnico. Dobrodelnost – to je (takrat?) pomenilo za cerkev, da je Hema prepisala vse svoje imetje in premoženje katoliški cerkvi in tako med drugim zagotovila izgraditev krške stolnice.

Profana ali posvetna dobrodelnost grofice Heme, o kateri je toliko govora, je na trhljih nogah: uporni rudarji so ji ubili njena sinova Wilhelma in Hartwiga (zares neslovenska imena), kar ne priča ravno o obliki priljubljenosti seličanske in breške grofice.

Kakor vedno: ko se je znašla Hema osamljena (mož in otroka ubiti in tako torej brez dedičev), je zapisala svoje ogromno imetje, ki ga sama verjetno niti upravljati ni mogla, cerkvi, ne da bi seveda ob tem pozabila nase in na svoje: hkrati s krško

stolnico je dala sezidati „samostan za visoke plemiške dame“, kamor je tudi sama vstopila. Da taki samostani takrat niso bili zgolj vir askeze, bogaboječnosti in molitve, vemo najkasneje iz literature Balzaca in Boccaccia. Vesele vdove in manj vesele neomožene hčere plemičev so tam zaživele svoje življenje ob občasni tolažbi menihov in spovednikov.

Grofica Hema ni računala s strastjo cerkvene hierarhije: salzburški nadškof Gebhardt se ni zadovoljil samo s tem, kar mu je Hema prostovoljno dala. Želel je vse. Tako je kratkoma čez nekaj časa razpustil „samostan za visoke plemiške dame“, pod pretvezo, da se ne držijo redovnih pravil in predpisov, seveda pa se je čisto enostavno hotel polastiti celotnega Heminega bogastva.

Cela tri stoletja je nato bila Hema pozabljena. Ko se je katoliška cerkev na Koroškem čutila dovolj močno, da bi se lahko osamosvojila salzburškega nadzorstva, je v ta namen potrebovala ideološko zaledje in se spomnila blagodarne Heme. Papežu Pavlu II. so leta 1465 prvič predlagali, naj bi proglasil Hemo za svetnico. Pavel II. pa je odlašal! Šele leta 1938 je dobila breška grofica svetniške časti. „Sancta Hema orat pro Carinthiam“, je telegrafiral iz Rima takratni krški kneževski Adam Heftner. „Sveta Hema moli za Koroško“. Sedem tednov po njeni prvi nebeški molitvi so se prvi slovenski duhovniki iz Koroške našli v kacetih in je bila slovenska molitev v koroških cerkvah prepovedana. Mar je molila sv. Hema „pro Carinthiam germanicam“?

dr. Franci Zwitter ml.

OBZORNİK

Avstrijski študentje protestirajo

DUNAJ. Širok protest je na začetku preteklega tedna zajel Avstrijo. Vzrok temu so socialne zaostritve in bremena, ki jih je koalicijska vlada sklenila v svojem varčevalnem paketu, in čigar značilnost je zniževanje državnih izdatkov za socialno oskrbo in javni sektor (promet, pošta, pokojnine, družinski dodatki in posebne socialne podpore) ter dodatna obremenitev delovnih ljudi (višji davki, samooskrba na bolniškem sektorju itd.). Državni ukrepi prizadenejo predvsem široko maso prebivalstva z majhnimi in srednjimi dohodki, medtem ko zaslužki in profiti elitarnih krogov in zasebnega gospodarstva ostanejo bolj ali manj neokrnjeni.

Zaradi take gospodarske politike je posebej prizadet izobraževalni sektor. Za šolsko in univerzitetno izobraževanje je predvideno močno črtanje sredstev, kar ima za posledico manj zaposlitev učiteljev, večje razrede, manj sredstev za modernizacijo pouka, premalo prostora na univerzah, manj predavanj – torej splošno poslabšanje izobraževalnih pogojev ter večjo socialno

selekcijo na tem področju. Preteklo sredo se je pred Uradom zveznega kanclerja na Dunaju v mirni demonstraciji zbralo nad 10.000 študentov in študentk. Tudi v ostalih univerzitetnih mestih so bile protestne akcije. Visokošolci so s tem v zvezi razglasili generalno stavko na avstrijskih univerzah. Bojkot predavanj je zaustavil univerzitetno življenje. Akcijam in protestom študentov so se priključili tudi visokošolski učitelji in rektorji univerz. V četrtek in petek je val stavk zajel tudi mnoge avstrijske šole. Študentje so ogorčeni predvsem zaradi načrtovane ukinitve družinskega dodatka od 25. leta dalje ter drugih podobnih ukrepov, ki večajo socialni pritisk, vendar se solidarizirajo tudi z vsemi drugimi skupinami prizadetega prebivalstva ter pozivajo vlado, naj opusti „paket bremen“.

Ne glede na proteste je finančni minister Lacina v četrtek podal državnemu zboru osnutek državnega proračuna na osnovi ukrepov varčevalnega paketa. Proračunski primanjkljaj naj bi bil znižan na 70 milijard šilingov.

Proces proti bombašem

BOZEN. Dva domnevna južnotirolska bombaša se bosta morala zagovarjati pred sodiščem. Franz Frick in Dieter Sandrini naj bi bila po obtožbi državnega tožilca odgovorna za najmanj osem bombnih atentatov v preteklem letu ter za ustanovitev teroristične organizacije.

Agrokomerc...

VELIKA KLADUŠA. V zvezi z največjim finančnim škandalom povojne Jugoslavije so pred tednom dni obsodili šest sodelavcev podjetja Agrokomerc na zaporne kazni od treh do sedmih mesecev. Obtoženi so bili izstavljanja nekritih menic, kar je povzročilo za več kot milijardo šilingov škode.

Gradiščanska: Koalicija ÖVP/FPÖ

EINSENSTADT/ŽELEZNO. Preteklo sredo sta se gradiščanska ljudska in svobodnjaška stranka v koalicijskih pogajanjih zedinili za gradiščanski „preobrat“. Prvi kandidat ÖVP Franz „Ferry“ Sauerzopf je s pomočjo Haiderjevih svobodnjakov postal deželni glavar Gradiščanske. Kljub podpori Sauerzopfu svobodnjaki v deželni vladi ne bodo imeli svojega zastopnika (deželnega svetnika). Črna deželna vlada na Gradiščanskem ne bo imela večine in si bo morala zaradi tega ob bistvenih odločitvah in glasovanjih šele pridobiti ustreznega partnerja.

Vendar je s tako odločitvijo v Železnem postalo jasno, da svobodnjaki še naprej s svojo populistično politiko pridobivajo na

moči in da velika državna koalicija med SPÖ in ÖVP še dolgo ni tako močna in utrjena, kakor se kaže navzven. Gradiščanski „preobrat“ je sprožil tudi mnogo spekulacij v zvezi z mogočo politično kupčijo kot skrivnostnim ozadjem tega dogodka. Kmalu bodo tudi na Koroškem deželnozborske volitve, in mnogi analitiki javnega mneneja, a tudi politiki, demnevajo, da bo Haider lahko prehitel koroško ÖVP. Prestol sedanjega dolgoletnega socialističnega vladarja Wagnerja se resno majo. S tem v zvezi so mnogi politični komentatorji izrazili sum, da bo koroška ljudska stranka za protiuslugo odločitve svobodnjakov na Gradiščanskem podprla koroško FPÖ...

Scheucher: „Za podporo Obirju se bom zavzel“

„Če smo izdali več sto milijonov šilingov za tovarno celuloze v Beljaku, bomo vendarle imeli tudi tri milijone za slovensko glasbeno šolo.“ Tako je izjavil Harald Scheucher v dunajskem klubu slovenskih študentov in študentk.

Glavna tema je bila dvojezično šolstvo. Scheucher je brezkompromisno zagovarjal takozvani „Koroški pedagoški model“, študentje pa so mu jasno tolmačili stališče slovenske narodne skupnosti. Tako jasno, da je tudi Scheucher moral uvideti, da Slovenci enotno odklanjajo predlagano rešitev. Vedno znova je opozarjal na pravico staršev, na tozadevno vprašanje pa je izjavil, da le-ta ne more veljati za slovenske starše v Celovcu. Zakaj ne? Čudna logika!

Še nekaj drugih tem razgovora:

● Scheucher bo govoril z velikovškimi prijatelji, da bi le-ti v bodoče tudi Slovencem omogočili nastop v velikovski Neue Burg.

● Zavzel se bo za deželno podporo Tovarni celuloze Obir, če bo le-ta predložila jasen gospodarski koncept in bančno garancijo za finančni prispevek družabnikov.

● Scheucher poziva Slovence, naj vstopijo v sosvete, o delovanju in personalnem zastopstvu s strani ÖVP nima konkretnih predstav.

Deželna politika v dunajskem klubu:

● „Dokler sem jaz predsednik koroške ÖVP, moja stranka ne bo podprla FPÖ in Haiderja pri volitvah deželnega glavarja.“ K. O.

Kajžnikov Hanža

Predvčerašnjam s'm na prireditvi „Dober večer, sosed“ biv. Don's s'm pa Honza pozdravu „guatn Obnt Nochba“, me je pa pohledu, k'kr vov nove dur'. Pole s'm ha pa še po domače pozdravu, je pa obrnivo ha. Zdej pa kna vi'm al s'm jes prsmojan bl on.

Svetovni teden varčevanja 1987

Ob priliki svetovnega tedna varčevanja naše Posojilnice-Bank in Zveza Bank tudi letos vabijo vlagatelje širom naše dežele, da jih ob tej priliki obiščejo. Želja vseh poslovođij, nameščencev in odbornikov naših posojilnic je, da pridobijo čimveč novih vlagateljev in da obenem seznanijo svoje zveste varčevalce tudi o novih in donosnejših oblikah varčevanja. V zahvalo za dobro sodelovanje in zaupanje med letom pa so pripravljena majhna in primerna darila, posebej pa bo poskrbljeno za naše najmlajše varčevalce, ki se že gotovo veselijo obiska v domači posojilnici. Zato priporočamo staršem, da peljejo svoje otroke v tednu varčevanja tudi v posojilnico, da jih že v mladih letih seznanijo z našim zadrugištvom, ki ima že stoletne izkušnje, in jih navadijo vlagati svoje prihranke v hranilnike posojilnice.

Ni dvoma, da je varčevanje za naše gospodarstvo in za boljšo bodočnost vsakega posameznika izrednega pomena.

V zadnjem času so se obrestne mere na hranilne vloge znižale in znašajo danes povprečno od 3,5 do 4%. Če pa primerjamo stopnjo inflacije v prejšnjih letih in danes, pomeni to, da bodo v letošnjem letu varčevalci pri obrestih realno pridobili več kot 1,5 %.

Vse avstrijske banke v tem trenutku združujejo okoli 912 milijard šilingov hranilnih vlog ter namenskih vlog za stanovanjsko varčevanje. Torej ima vsak Avstrijec v povprečju 130.000 šil. prihranjenega denarja. Vsaka avstrijska privatna oseba (tu so upoštevani seveda tudi otroci) ima pri svoji banki ca. 34.000 šil. dolga, kar znese približno 240 milijard šil. Največji posojiljemalci v Avstriji pa so država, dežele ter občine. Državni dolg je koncem leta 1986 znašal 617 milijard šil. (od tega 110 milijard inozemskega dolga), dežele, občine ter družbe za posebna financiranja so bile zadolžene za nadaljnjih 112 milijard. Tako so bile torej te javne ustanove zadolžene za 719 milijard, kar nekako odgovarja 80.500 šil. na prebivalca.

Naše posojilnice nudijo vse oblike varčevanja, najbolj priljubljena oblika pa je vlaganje na hranilne knjižice, ker je ta denar v bistvu skoraj vedno na razpolago. Dana pa je tudi možnost kratko, srednje in dolgoročne vezave, s čimer se dosežejo večji

obrestni dohodki in s tem večja rentabilnost.

V zadnjem času, ko vlada namerava spremeniti sistem obračunavanja pokojnin in hoče prištediti nekaj milijard pri občanah, da bi tako znižala proračunski primanjkljaj, pa postajajo pomembne tudi druge oblike varčevanja. Vsakomur, ki želi ob vstopu v zaslužen pokoj imeti primerne dohodke, svetujemo, da sklene v ta namen življenjsko zavarovanje, preko katerega lahko dobiva dodatno mesečno pokojnino ali pa dobi te prihranke ob vstopu izplačane.

Varčevanje v obliki nakupa vrednostnih papirjev, pa naj so to komunalne vrednotice, delnice ali udeležbe pri raznih fondih, je pri nas še malo razširjeno. Ta vrst varčevanja je dolgoročnega značaja in prinaša zagotovljen in optimalen dohodek samo tedaj, če je denar vezan za celotno predvideno dobo.

Hranilne vloge so pri nas, kakor na vsaki avstrijski banki varne in so banke po zakonu o kreditnem gospodarstvu zadolžene, da tvorijo takozvane garancijske skupnosti in solidarnostne sklade v namen še boljšega varovanja hranilnih vlog.

V zadnjem času ustvarjamo z združevanjem v našem sistemu večje enote, ki lahko bolj ekonomsko in uspešneje poslujejo. Tudi v letošnjem letu smo v raznih krajih odprli nove poslovne objekte, ki pričajo o našem uspehu in obenem nudijo modernejši in boljši bančni servis.

Vloge, ki jih združujejo Posojilnice-Bank in Zveza-Bank služijo kreditiranju privatnega gospodarstva, kmetijstva, stanovanjske gradnje, mešanih podjetij in zasebnikov. Naše posojilnice na Koroškem so izraz avtohtonega, to se pravi samostojnega gospodarstva na sektorju storitev. Naše posojilnice, blagovne zadruge in zveza v svojih okoliših tudi v veliki meri podpirajo kulturno dejavnost naših rojakov in so zato ponekod postale center športnega in kulturnega udejstvovanja v občini.

Zato še bolj upravičeno pričakujejo vaš obisk v dnevih varčevanja in vaše zaupanje. Poslovođje in nameščenci Posojilnic-Bank in Zveza-Bank pa vam zagotavljajo največji osebni angažma pri svetovanju ter najboljši bančni servis.

Joško Nachbar
Jurij Mandl
poslovođji

Proti socialni demontaži

Od koalicijske vlade napovedani varčevalni ukrepi za sanacijo proračuna, ki bi v prvi vrsti prizadeli socialno šibkejše državljane – od študentov do upokojencev – niso ostali brez posledic. Prvi so se postavili v bran študentje vseh avstrijskih univerz. Njim so se pridružili študentje pedagoških akademij, kakor tudi študentje drugih izobraževalnih ustanov.

S stavkami hočejo opozo-

riti javnost na socialno demontažo, ki grozi vsem študirajočim in bi imela za posledico, da bi bila možnost študija dana samo še premožnim državljanom.

Protestne akcije (glej obzornik) so se začele na Dunaju in so v najkrajšem času zajele vso Avstrijo. Študentje celovške univerze, ki so že pred nedavnim zasedli rektorat, so se tokrat odločili

za stavko pred finančnim uradom v Celovcu. V četrtek zjutraj so se zbrali pred vhodom finančnega urada, kjer so javnosti razlagali svojo skrb v zvezi z varčevalnimi ukrepi, obenem pa izrazili svojo solidarnost z vsemi, ki jih ukrepi koalicijske vlade najbolj prizadenejo. Opozorili so na pretečo socialno razlikovanje ter nakazali alternativne možnosti.

M. P.

BILČOVŠ
s poslovalnico
KOTMARA VAS

BOROVLE
s poslovalnicami
GLINJE
PODLJUBELJ
SELE
ŠENTJANŽ V ROŽU
ŠMARJETA V ROŽU

CELOVEC
s poslovalnico
RADIŠE

GLOBASNICA

HODIŠE - ŠKOFIČE
s poslovalnico
HODIŠE

PLIBERK
s poslovalnicama
ŠMIHEL NAD PLIBERKOM
ŽVABEK

ŠENTJAKOB V ROŽU
s poslovalnicami
BAČE
LEDINCE
PODRAVLJE

*Vašega cenjenega
se veselijo
domače Posojilnice*

SVETOVNI
od 23.

DIESE WOCHE IM

SLOVENSKI
VESTNIK

Schulfrage: Resolution der Slowenen an Dr. Hawlicek!

Im Rahmen einer Vertrauensleutenkonferenz der beiden Zentralorganisationen der Kärntner Slowenen, des Zentralverbandes slowenischer Organisationen in Kärnten sowie des Rates der Kärntner Slowenen, wurde am 19. Oktober 1987 in Klagenfurt eine Resolution zur Frage des zweisprachigen Schulwesens in Kärnten einstimmig verabschiedet. Die Resolution, gerichtet an Unterrichtsministerin Dr. Hilde Hawlicek, hat folgenden Wortlaut:

„Obwohl die slowenische Volksgruppe in Kärnten die Diskussion um die Trennung in der zweisprachigen Schule nicht initiiert hatte, hat sie in den letzten Jahren mit vielen konstruktiven und pädagogisch-fachlichen Vorschlägen zur Beruhigung des politischen Klimas im Lande und somit auch zur fachlicheren Diskussion in dieser Frage beigetragen. Darum sind wir nach wie vor zutiefst überzeugt, daß die Schulfrage nicht in die tagespolitischen Auseinandersetzungen der Landtagsparteien mit einbezogen werden darf. Gleichzeitig lehnen wir es ab, daß die Schulfrage immer wieder mit Jubiläumsfeiern verbunden wird, wie dies heuer zum 10. Oktober der Fall war.“

Aus dieser Überzeugung heraus resultiert auch unsere Bereitschaft, in der sogenannten Expertenkommission beim Bundesministerium für Unterricht, Kunst und Sport mitzuarbeiten. Experten der slowenischen Volksgruppe haben in der Kommission eine Reihe von konstruktiven und pädagogisch-fachlichen Vorschlägen unterbreitet.

Wir sind überzeugt, daß die Schulfrage auf der Grundlage des Zwischenberichtes, den das Bundesministerium vorbereiten soll, einer konstruktiven Lösung und ohne jegliche Trennung nach sprachlicher Zugehörigkeit zugeführt werden kann.

In weiteren Sitzungen der Expertenkommission beim

Bundesministerium sollen die im Bericht noch offenen Fragen erörtert werden. Daher erwarten wir, daß das zuständige Bundesministerium sobald wie möglich den Zwischenbericht zustellen wird.

Gleichzeitig aber fordern wir Kärntner Slowenen die Zuständigen beim Bundesministerium auf, jene Punkte, über die Einigung erzielt wurde, raschest einer Realisierung zuzuführen. Besonders sind das die vertrauensbildenden Maßnahmen, die weiteren Schaden für das zweisprachige Schulwesen verhindern sollen.

In Anbetracht der Tatsache, daß in Österreich im Jahre 1988 des „Anschlusses“ gedacht und Österreich im Blickpunkt der internationalen Aufmerksamkeit stehen wird, appellieren wir Kärntner Slowenen im Interesse der Reputation der Republik Österreich an die Verantwortlichen im Staat und Land, die Expertenkommission neuerlich einzuberufen, damit diese ihre Arbeit fortsetzen und eine konstruktive Lösung in der Schulfrage finden kann.“

„Guten Abend, Nachbar“!

Auch heuer veranstalteten slowenische Kulturvereine zum österreichischen Nationalfeiertag auf lokaler Ebene Kulturtreffen. Bei diesen Veranstaltungen treffen sich jährlich slowenische Kulturvereine mit deutschsprachigen Kulturschaffenden aus Kärnten, in einigen Orten – wie etwa in Eisenkappel/Železna Kapla – nehmen auch höhere politische Repräsentanten teil.

Den Opfern für Österreichs Freiheit

Der Landesverband der österreichischen Widerstandskämpfer und Opfer des Faschismus (KZ-Verband) legte auch heuer wieder vor dem Mahnmahl für die Opfer des Kampfes um ein freies und demokratisches Österreich am Friedhof Klagenfurt-Annabichl einen Kranz nieder. An dieser Gedenkveranstaltung für die Opfer des Faschismus nahmen auch Vertreter des Kärntner Partisanenverbandes / Zveza koroških partizanov teil.

FRANJO OGRIS †

Tiho in neopazno, kakor je bilo njegovo življenje, nas je za vedno zapustil dolgoletni urednik Slovenskega vestnika, vodja Dijaškega doma, upravitelj Slovenske študijske knjižnice in zaslužni narodni delavec Franjo Ogris.

Na njegovo izrecno željo so se od njega poslovili le njegovi najbližji.

S Franjem Ogrisom je odšel spet eden tiste generacije, ki je doraščala med obema vojnama, kritično spremljala in doživljala takratno družbenopolitično in kulturno dogajanje in našla pot v napredno gibanje med koroškimi Slovenci, kakršno se je izoblikovalo v času NOB in v letih po zlomu nacizma v Osvobodilni fronti. Franjo Ogris je bil med vodilnimi, ki je zlasti neposredno po vojni kot temeljit poznavalec naše narodnostne problematike tolmačil in usmerjal politično in kulturno hotenje koroških Slovencev. Prevzel je glavno uredništvo Slovenskega vestnika, ki ga je s tehtno besedo in velikim znanjem urejeval skozi plodno dobo obnove in razvoja od leta 1949 do leta 1958, ko je prevzel druge odgovorne naloge.

V svoji skromnosti, zlasti pa zaradi zrahljanega zdravja, se je potem le redko pojavljal v javnosti; ob 25-letnici Zveze slovenskih organizacij sam že ni več mogel sprejeti odlikovanja ZSO, ob njegovi 75-letnici pa je še sprejel čestitke organizacij in ustanov, katerih soustanovitelj in vodilni član je bil.

Zato je tem bolj zbolela in hudo prizadela nepričakovana vest, da je za vedno tako tiho in neopazno odšel od nas.

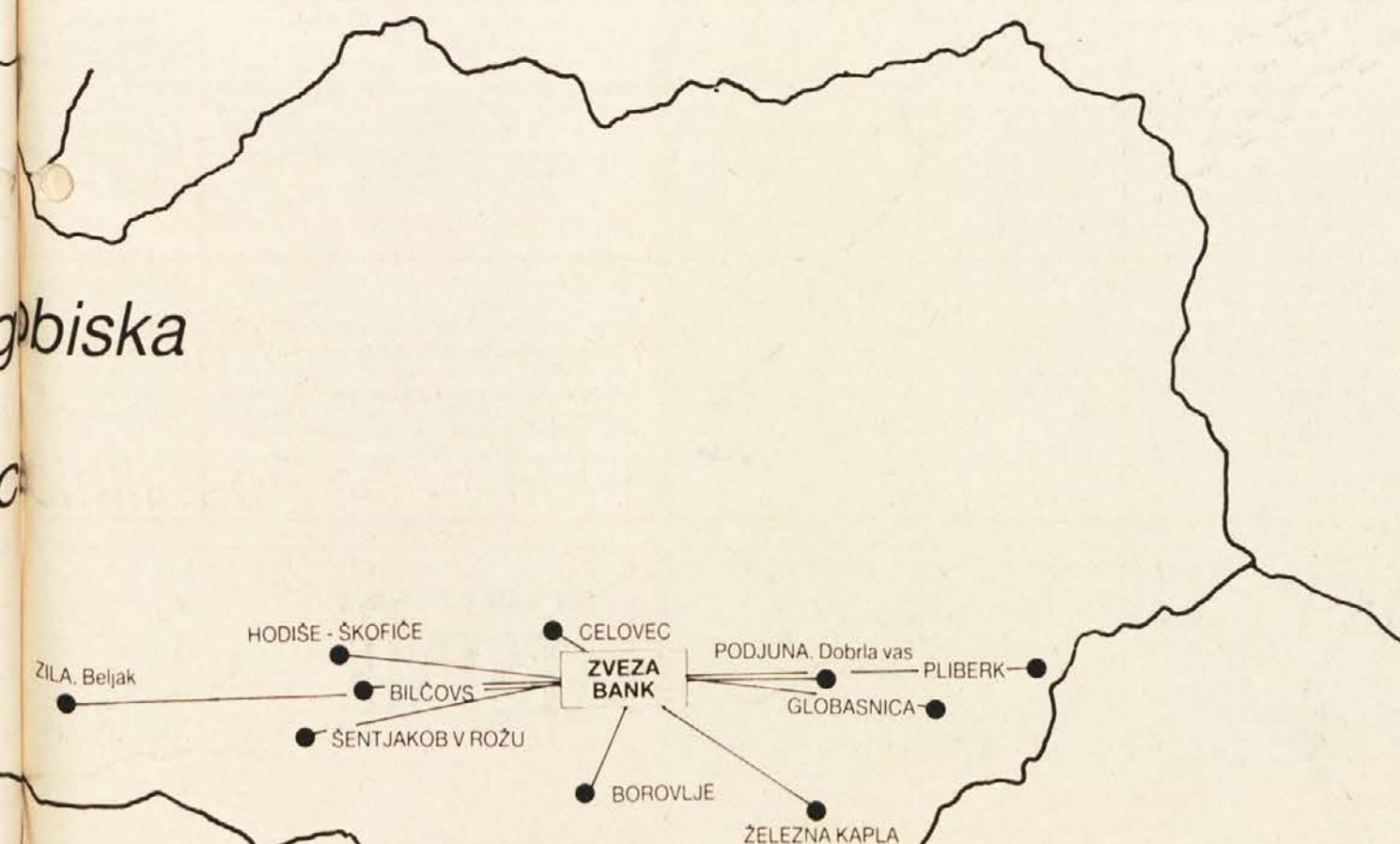
Za vse njegovo nesebično delo v korist naše narodne skupnosti smo mu dolžni spoštovanje, iskreno priznanje in zahvalo.

Težko prizadeti ženi Hildi in sinu Igorju ter njegovi družini pa izrekamo iskreno sožalje.

PODJUNA, Dobrla vas
s poslovalnicama
JEKŠE
CENTPRIMOŽ
INČA VAS
KOCIJAN
ELIKOVEC

ZILA, Beljak
s poslovalnicama
LOČILO
ZILJSKA BISTRICA

ŽELEZNA KAPLA
s poslovalnicama
GALICIJA
MIKLAVČEVO

ZVEZA-BANK
v Celovcu

EDEN VARČEVANJA

do 30. oktobra 1987

TO

9.05 Avstrija v sliki; 9.30 Angleščina; 10.00 Šolska TV; 10.30 Samo veter; 11.55 Tedaj; 12.00 Šport ob ponedeljkih; 13.00 Mi; 13.30 Aktualno; 16.30 Am, dam, des; 16.55 Poročila za otroke; 17.05 Čebelica Maja; 17.30 Oddaja z misko; 17.55 Otrokom za lahko noč; 18.00 Mi; 18.30 Knight Rider; 19.15 Najlepše otroške pesmi; 19.30 Čas v sliki; 19.57 Šport; 20.15 Svoboden kot veter; 21.00 Pogled in zmagaj; 21.07 Dallas; 21.55 Superflip – TV igra; 22.22 Zakletev rumene kače – film.

16.00 Wurlitzer; 17.15 Opazovalec z okna; 18.00 Lindenstraße; 18.30 Avstrija v sliki; 19.00 Čas v sliki; 19.20 Znanje aktualno; 19.30 Čas v sliki; 19.50 ... In ure naše smrti – TV igra; 20.15 Klinika v Schwarzwald; 21.00 Smrt za življenje – razmišljanja o smrti; 22.00 Čas v sliki; 22.22 Raoul Wallenberg – film (2. del); 23.55 Neslišno v vsemirju – film; 1.20 Aktualno.

10.00 Zrcalo tedna; 16.30–23.15 Teletekst; 16.45 Videostrani; 17.00 Mozaik; 17.20 Radovedni taček; 17.35 Pamet je boljša kot zamet; 17.45 Šola za klovne; 18.15 Naša pesem; 18.45 Risanka; 18.55 Videostrani; 19.00 Obzornik; 19.12 Iz TV sporedov; 19.25 Zrno, vreme; 19.30 Dnevnik; 20.05 Y. Courriere; Kuharske zvezde; 20.55 Propagandna oddaja; 21.00 Omizje; 23.00 Videostrani.

15.15 Morski vrati -
turi - TV nadaljevanje
lutkovnem festivalu
ameriška nadaljevanje
beni večer; 4. 45
Jazz; 22.50 i. 3. rta

(kraj in datum)

VESTNIKOVA

REVija

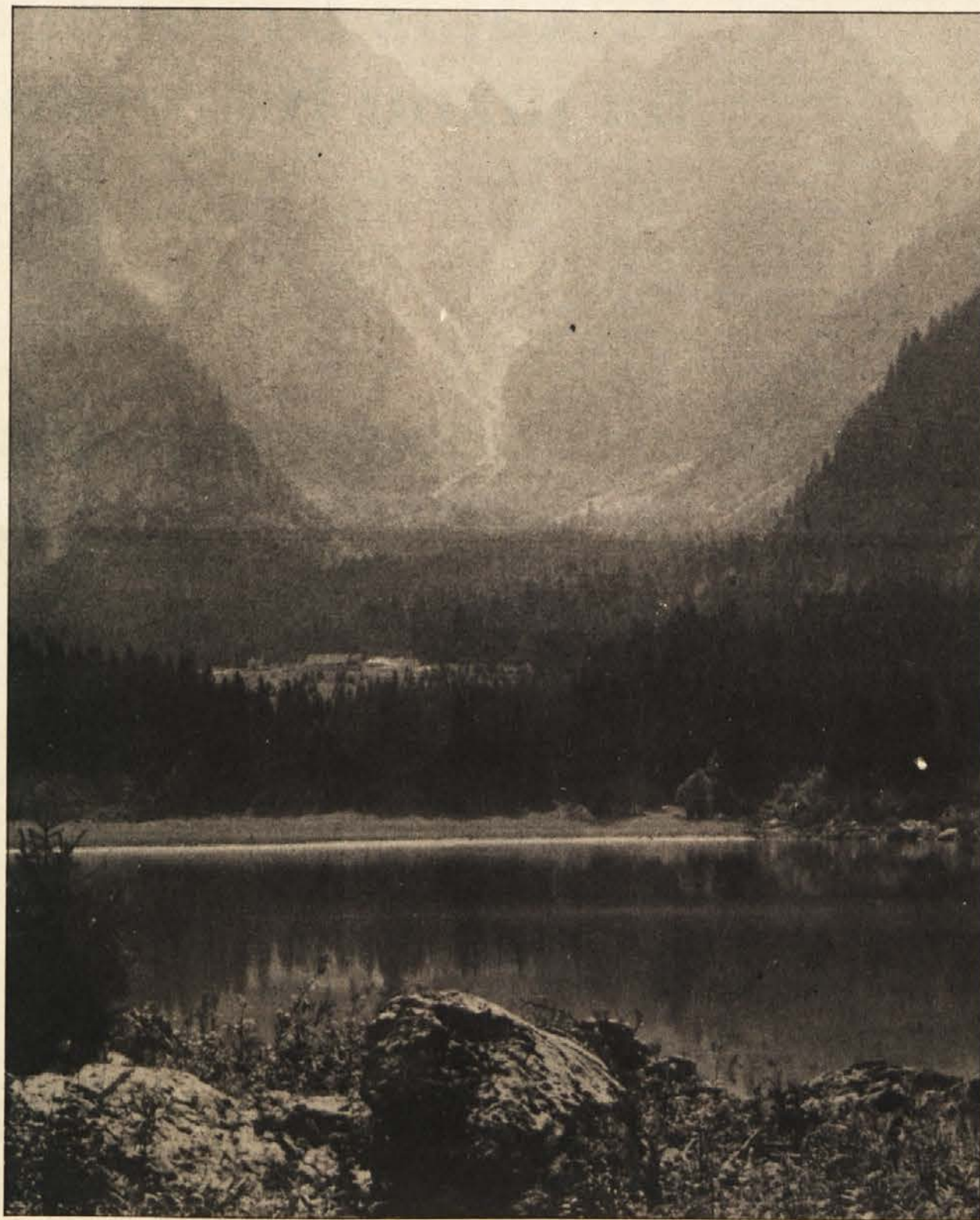
OKT. 87

Naravni park Fužine

V prejšnjih številkah Vestnikove revije smo vam predstavili nacionalne parke „Visoke ture“ in „Krške alpe“ na Koroškem, ter Triglavski narodni park v Sloveniji. Dežela Furlanija-Juljska krajina sicer nima kategoriziranega narodna parka kot obe prej omenjeni deželi v prostoru Alpe-Jadran, kljub temu pa se ji pred Koroško in Slovenijo ni treba sramovati. Za to brez dvoma skrbi enkratnost naravnega parka Fužine na območju Belopečkih jezer v bližini Trbiža v Italiji (slika desno).

Narodni park Fužine s svojimi jezeri in svojo bogato fauno in floro privabi vsako leto na tisoče obiskovalcev iz Italije, Avstrije in Jugoslavije in jim nudi okrevanje in doživetje v senci Julijskih Alp oz. mogočnega Mangarta.

Fužinski park je bil proglašen kot naravni park leta 1972, njegova velikost je približno en kvadratni kilometer. Vendar velikost parka ni pomembna, gre za bogastvo narave, ki jo na tej majhni krpi zemlje srečaš na vsakem koraku.

strani 2/3

J. Smole
o odnosih
med
sosedoma

stran 4/5

Za našo
mladino
in za
otroke

stran 6

Skupna TV-
produkcija
o slikarju
Trstenjaku

stran 7

Danci
v Nemčiji
– Model
za Evropo

stran 8

Peršmanov
muzej
koroškega
odpora

V Braunauu na Zgornjem Avstrijskem se je rodil najzloglasnejši Avstrijec, kar jih je premogla ta država. In vendar je führerjevo rojstno mesto danes kraj izredno živahnega demokratskega delovanja.

dr. MIRKO MESSNER

Za to so med drugimi zaslužni tudi učitelji in učiteljice, ki so preživeli svoj letošnji dopust na Koroškem – in jih na tem mestu predstavljamo svojim bralcem.

Prenočevali so pri Ogrisu v Bilčovsu, večina izmed njih letos že drugič – saj še ni dolgo tega, ko so obiskali južno Koroško. V zgodnjem poletju je bilo, ko je usmerila braunauška socialistična učiteljska zveza svoj vsakoletni izlet na južni del Avstrije. Pred tem so se njeni sodelavci seznanili z zgodovino koroških Slovencev in s problemi sožitja obeh narodnosti. Povabili so predavatelja koroškega Nadstrankarskega komiteja za obrambo dvojezičnega šolstva v braunauški sindikalni dom. Informacije in razprave so jih tako pogrele, da so v dneh in tednih za tem vabili kolege in znanke, naj se skupaj z njimi udeležijo dunajske demonstracije proti narodnostni ločitvi na koroških ljudskih šolah. „To je bilo izredno doživetje, ko sem videla, koliko Slovencev se je pripeljalo na Dunaj, koliko jih je demonstriralo v najhujšem januarskem mrazu...“ – se spominja Elisabeth, predsednica braunauške organizacije socialističnih učiteljev.

Maja meseca jih je nato prišlo ducat za tri dni na Koroško. Uredništvo dvojezične koroške revije jim je pripravilo program, Hanzi Ogris pa jih je v Bilčovsu, kjer so se namestili, pozdravil z žganjem in s pravim županskim nagovorom. V Šentja-

Zakaj iz Braunaua na južno Koroško?

kobu so se srečali z učiteljskimi kolegi in kolegicami, v sosednjih Lešah jih je sprejela Janežičeva družina. Ogledali so si gimnazijo za Slovence, se pogovorili z ravnateljem Vospornikom, spoznali so tajnika Sturma in nekatere sodelavce Zveze slovenskih organizacij na njenem sedežu v Celovcu, pa Franca Walterja in druge Radišane v njihovem kulturnem domu; Jože Messner jim je bil vodič po Podjuni. Tam so se srečali s pliberškima odbornikima Enotne liste Kertom in Kumerjem, ogledali so si kapelško pokopališče ter muzej osvobodilnega boja na Peršmanovini.

„Čeprav sem bil že nekoliko obveščen o Koroški, sem začel v tistih dneh drugače razmišljati o tej deželi in zdaj drugače ocenjujem poročila v medijih o njej“ – pravi Thomas danes, ko se srečamo v Celovcu. „Prizadel me je globoki pesimizem nekaterih Slovencev, ki od avstrijske družbe nič več ne pričakujejo, in prav tako me je prizadel optimizem drugih, ki raču-

najo s podporo demokratične Avstrije. Prizadelo me je, ker sem začutil svojo lastno odgovornost. In jezo, da imamo v republiki Avstriji opraviti s takimi oblikami zatiranja in protizakonitosti...“ Sonja, po funkciji uradna zastopnica mladih učiteljev na Zgornjem Avstrijskem, mu pritrdi: „Za mirovno vzgojo otrok sem iskala teme samo zunaj Avstrije...“

Kako da se je prav njihova skupina začela s tako vnemo ukvarjati z manjšinskim vprašanjem? – „Učitelji smo“, odgovarja Ursula, podpredsednica personalnega zastopstva v okraju Braunau, „in to je nedvomno eden izmed vzrokov za to. Šolarje moramo seznanjati z avstrijsko resničnostjo, da se bodo znali z njo spoprijeti.“

Potrebno bi bilo vnesti v učni načrt obveznost informiranja o narodnih manjšinah v Avstriji, in to seveda na vseh avstrijskih šolah.“

Ugotavljamo, da ne gre samo za solidarnost z manjšino, temveč za vprašanje demokratičnosti naše družbe,

za avstrijsko samozavest, ki jo pri nas slej ko prej v prvi vrsti oblikuje nemški nacionalizem. Zvem, da so letos v braunauškem učiteljskem glasilu objavili že več člankov o Slovencih na Koroškem, in da so na okrajnem sindikalnem zborovanju uslužbencev – kljub kislim obrazom predsedstva – po vneti diskusiji izglasovali resolucijo (naslovljeno ministrstvu) proti modelu koroških strankarskih pedagogov.

Od začetka julija dalje ima tudi Braunau nadstrankarski komite, ki naj podpira koroška prizadevanja proti ločevanju otrok v ljudskih šolah. In še v tem letu nameravajo prirediti slovenskih teden.

P. S.: „Turisti“ iz Braunaua so svoj poletni dopust na južnem Koroškem podaljšali za dva dni. Zvedeli so za Miklovo Zalo, pa so ji jo ogledali. Utrujeni izletniki med njimi so jutro dočakali v bratskem zgornjeavstrijsko-slovenskem duhu pod večstoletno lipo v Svatnah...

Leto 1987 je leto mnogih pomembnih obletnic in jubilejev. Mnogi politični, zgodovinski in kulturni dogodki, predvsem pa tudi vloge in življenjska dela mnogih izrazitih osebnosti, predstavljajo prave prelomnice v teku časa in razvoja družbe. Njih posledice, naj so to trajne spremembe, trajno izročilo ali trajne (kulturne) dobrine – nas spremljajo naprej; dovolj vzroka torej, da se kdaj pa kdaj spominimo dogodkov, osebnosti, obletnic.

Uredil IGOR SCHELLANDER

Pred 500 leti

Začetek sistematičnega zasledovanja „čarovnic“ in „krivovercev“. Dominikanca Henrik Institoris in Jakob Sprenger, papeževa inkvizitorja za južno in severno Nemčijo, po naročilu papeža Inocenca VIII. sestavita knjigo *Malleus maleficarum*, znano pod nemškim nazivom *Hexenhammer*. Zloglasno delo je bilo cerkvenim in posvetnim sodnikom osnovna zakonska podlaga za procese proti „čarovnicam“. Novo pri tem je bilo, da je namesto obtožbe zadoščala že denunciacija. „Hexenhammer“ je predvideval „čarovniško preizkušnjo ter mučenje obtožencev ter grozno smrt na grmadi. Evropo je zajel val inkvizicijskega zasledovanja in morije.

Žrtve so bile v večini primerov ženske, bodisi take, ki so se bavile s skrivnostmi naravnega zdravlilstva, bodisi druge, ki se iz kakršnihkoli razlogov niso podrejele normam časa in zapovedim cerkvenih ali posvetnih oblastnikov ter tako vzbujale njih nejevoljo. V mnogih primerih so bili prizadeti tudi pripadniki drugega verskega

Jože Smole: Odprta meja – prvinska naša težnja!

Predsednik Republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije, Jože Smole, je ob odkritju spomenika Rudolfu Maistru 10. oktobra letos v Mariboru v svojem govoru pred veliko množico prebivalstva zavzel stališče k odnosom med Jugoslavijo in Avstrijo, k šolskem vprašanju na Koroškem, k aktualnim vprašanjem v Jugoslaviji, prikazal pa je tudi ozadje 10. oktobra leta 1920 iz vidika jugoslovanske politike in jugoslovanskega zgodovinskega. Zaradi pomembnosti izjav objavljamo njegov govor skoraj v celoti.

Prijetno mi je ob misli, da bomo danes, ob 70-letnici bojev za severno mejo, vendarle poplačali nekoliko dolga tudi najznamenitejši, legendarni osebnosti prstovoljcev – borcev za severno mejo, osvoboditelju Maribora v letu 1918, slovenskemu generalu, kulturno ozaveščenemu Slovincu, pesniku in humanistu Rudolfu Maistru-Vojanovu, ki je ob razsulu avstro-ogrske monarhije drzno, kot pravi vojščak, s smelo oboroženo akcijo ohranil Slovenijo in Jugoslaviji enega od štirih slovenskih mejnikov – če ponovimo z Otonom Župančičem – ter severno Slovenijo.

Skupno s peščico narodno zavednih fantov in mož je vzpostavil vojaško oblast v Mariboru, kjer se je nemški nacionalni svet že izrekel za priključitev k nemški Avstriji, v mestu, skozi katerega so se z italijanske fronte valile razbitine avstro-ogrske armade.

Vojaška odločnost osebno-

sti Rudolfa Maistra, misleca, ki je tako posegel v zgodovino slovenskega naroda, je obenem pomenila tudi nekaj obračun z avstro-ogrsko preteklostjo. Obenem je bilo to dejanje tenkočutnega poznavalca, pesnika, ki se mu danes oddolžujemo tako zaradi neustrašnosti v prevratniških dneh kot tudi zaradi njegove zanesenosti, s katero je želel Mariboru čimprejnjega kulturnega vzpona, o čemer pričajo njegova prizadevanja za razcvet likovne umetnosti in mariborskega gledališča, predvsem pa besedne umetnosti, ki se ji je tudi Vojanov uspešno zapisal.

Maistrov spomenik, ki ga odkrivamo prav tu, kjer je bilo nekoč njegovo poveljstvo, realistična portretna upodobitev poveljnika s pogumom v očeh in z roko na meču, ki ga je navdihnila Vlasta Zorko, predstavlja simbolično zahvalo Maistrovih soborcev, ljudi iz vse Slovenije in zamejstva, vseh tistih, ki so moralno in materialno

prispevali k uresničitvi davne sanje.

Nesporen interes obeh držav

Pomen vztrajnosti in doslednosti pa bi želel poudariti tudi pri doseganju številnih drugih ciljev, ki smo si jih v Jugoslaviji skupno zastavili. Mednje nedvomno sodi nadaljnje razvijanje ter krepitev dobrih sosedskih odnosov in sodelovanja na številnih področjih, ki ga danes razvijata SFR Jugoslavija in SR Slovenija z našo severno sosedo Republiko Avstrijo, ob odprti meji ter živahnem pretoku ljudi, blaga in idej. Nesporen je interes obeh držav, nevtralne Avstrije in neuvrščene Jugoslavije, ki ležita v strateško pomembnem delu Evrope, da – kljub razlikam v notranjepolitični ureditvi – nenehno krepi sodelovanje in medsebojno razumevanje, kar naj bi prispevalo k hitrejšemu reševanju odprtih vprašanj. Ob tem pa moram omeniti pomanjka-

Dogodki, osebnosti – obletnice

prepričanja ali ljudje, ki se niso strinjali z vsemi cerkvenimi normami.

Totalitarna oblastnost in nestrpnost katoliške cerkve je v takratni Evropi terjala stotisoče žrtv; med njimi tudi mnoge izobražence in znanstvenike, ki s svojo miselnostjo in odkritji niso ustrezali svetovnim nazorom Rima. Na grmadi je na primer zgorel znanstvenik in mislec Giordano Bruno, ki je bil glede Zemlje kot središča vsega v nasprotju z dogmami Vatikana. Isto je grozilo Galileju: rešil se je grmade le s tem, da je preklinal svoja odkritja (Zemlja se vrti okoli Sonca), vendar je njegov potihoma izrečeni stavek: „In vendar se vrti“ ostal simbol resigniranega človeka, ki se mu ne prizna resnice in pravice.

Pred 200. leti:

Rdeči oktober v Rusiji. 7. novembra 1917 strel iz topov oklepne ladje „Aurora“ naznanijo vstajo ruskih boljševikov. Velika oktobrska revolucija postane eden izmed mejnikov svetovne zgodovine. Revolucija je zmagovita, provizorično vlado so odstavili, ruskega carja z družino so aretirali ter obsodili na smrt.

Oblast veleposestnikov in buržoazije je bila zlomljena, nadvlada tujih monopolov nad ruskim gospodarstvom odstranjena. Leninov Dekret o miru napravi konec ruski udeležbi v prvi svetovni vojni. Leta 1918, po končani svetovni vojni, skušajo meščanske sile s protirevolucijo uničiti sovjetsko oblast. V državljanski vojni belih gard proti – v obrambo revolucije ustanovljeni – Rdeči armadi intervenirajo skoraj vse evropske države ter z materijalno pomočjo in vojaškimi četami ZDA. Vendar jim ne uspe

pomakniti kolesa zgodovine nazaj. Nova socialistična država se uveljavi tudi na vojaškem področju ter štiti in zagotovi svojo samostojnost in neodvisnost.

Zmagovita revolucija je novi Sovjetski zvezi prinesla tudi simpatijo delavskih gibanj po svetu. Z ustanovitvijo in krepitvijo države je rasla tudi moč teh gibanj.

Pred 75. leti:

Ustanovitev „Domovine“ v NDR. Pred 75. leti je bila ustanovljena narodna organizacija „Domovina“ – Zveza Lužiskih Srbov. Ustanovitev organizacije je pomenila za 1400-letno zgodovino Lužiskih Srbov veliko pridobitev. Za časa nemškega cesarstva se je „Domovina“ z velikim naporom borila za ohranitev nacionalnih posebnosti slovenske manjšine sredi nemškega življenjskega prostora. Weimarska republika jo je komaj še trpela, fašistična Nemčija pa Lužiske Srbe ni zgolj smatrala za manjvredne, nekulturne in brezgodovinske, marveč je z njimi tako tudi ravnala – nacionalsocializem je luži-

kosrbski narodnosti odrekal pravico do obstoja ter njeni narodni substanci prizadejal globoke rane.

„Borba Domovine“ za socialne in narodnostne pravice Lužiskih Srbov ter protimperialistična nastojenost sta jo privedli naravnost v fronto antifašističnih in demokratičnih organizacij in sil proti Hitlerjevemu fašizmu; po osvoboditvi izpod rjavega barbarstva je postala aktivni sooblikovalec antifašistično-demokratičnega razvoja in socialistične družbe v Nemški demokratični republiki je v zvezi z obletnico Zveze Lužiskih Srbov dejal sam predsednik državnega sveta NDR Erich Honecker ter poudaril, da se nemška socialistična država prizadeva za enakopravnost nemških in lužiskosrbskih državljanov na vseh življenjskih področjih.

Jubileju narodne skupnosti sta se v posebnem državnem sprejemu in podelitvi priznanj odzvala vlada Nemške demokratične republike in Centralni komite enotne socialistične partije Nemčije.

Predsednik Zveze Lužiskih Srbov Jurij Gros (drugi z desne) ter odborniki in člani „Domovine“ na prisrčnem sprejemu pri predsedniku državnega sveta NDR Erichu Honeckerju (prvi z desne).

Pred 30. leti:

Prvi umetni zemeljski satelit: SPUTNIK. Petek, 4. oktobra 1957, je bil neke vrste črni petek. Sicer ne v pravem pomenu besede, vendar so se tega dne podrla sanje Američanov. Sovjetska zveza je v vesolju izstrelila prvi umetni zemeljski satelit ter s tem kot prva napravila odločilni korak v tekmi vesoljskega človeštva v vesolje. Sovjetski satelit **sputnik** (= sopotnik, spremljevalec) je bil senzacija stoletja.

Američani se nekaj dni pred njegovim poletom še zatrjevali, da bodo v mesecu decembru istega leta poslali v vesolje svoj prvi satelit, ko jih je kar nenadoma presenetila novica.

Nepopisna je bila kajpada tudi histerija, ki so jo zagnali razni mediji „svobodnega sveta“. Začudenje nad znanstvenotehničnim uspehom Sovjetske zveze je bilo dokaj kratkotrajno; sledile so mu raznovrstne špekulacije ter prerokovanja, kdaj bo satelit spet padel na Zemljo. Nenaadnje pa so mnogi mediji tako imenovanega svobod-

nega sveta – ne nazadnje tudi večina avstrijskih medijev – zagnali pravi preplah. „Rdeča luna“ in „Sovjetska luna“ so bili prvi nazivi, ki jih je „sputnik“ nehoti dobil. Kajpada je njegovo kroženje dalo dosti zagona takim silam, ki so – v smislu hladne vojne – klicali na dan in za obrambo Zapada vse sile in vsa sredstva pod geslom: Sovjetska zveza nas zdaj ogroža iz vesolja....

Tako tudi ni minil dan, ko zaskrbljeni mediji ne bi napovedovali, da bo zdaj zdaj odletela v vesolje tudi cela jata ameriških satelitov. Ko jih pa na zvezdnem nebu vendar ni bilo videti, so nestrpnost lajšale nove vesti: „6000 nemških sužnjevalcev je moralo delati pri gradnji sovjetske lune....“, je poročal avstrijski „Bild-Telegraf“ s takratnim glavnim urednikom Gerdnom Bacherjem. Ko se je ta vest izkazala kot izmišljotina, je nekaj dni za tem isti list zagrizeno trdil: „Kreml hoče okužiti luno z radioaktivnostjo....“

Histerija se je poglobila, svet je ostal takšen, kakršen je bil dotlej, Rusi pa so 3. novembra izstrelili v zemeljsko orbito sputnikovega naslednika – „sputnik 2“. V primerjavi s prvim (84 kg) je bil drugi že dosti težji (nad 500 kg), odletel pa je z živo spremljevalko – psico „Lajko“. Ta je bila tako rekoč prvi živi potnik pri vesoljskem poletu. Sovjetska zveza je na ta način preverila, kako in pod kakimi pogoji živi organizem preživi polet v vesolju (a zapadni mediji so medtem natisnili protestne izjave organizacij za zaščito živali).

Še v istem letu so ZDA poskušale izstreliti svoj prvi umetni satelit, vendar se je prvi poskus 7. decembra izjalovil: raketa je eksplodirala ob startu.

nje pripravljenosti in volje naše severne sosede za takšno reševanje, kar velja predvsem za celovito izpolnitev obveznosti, izhajajočih iz 7. člena Avstrijske državne pogodbe, ki zadeva obstoj in pravice slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem.

Jugoslavija se je kot njena sopodpisnica zavezala, da bo vedno priznavala, spoštovala in se zavzemala za avstrijsko neodvisnost ter za njene sedanje, trdne in dokončne meje. Tega se še toliko bolj zavedamo tudi na današnji dan, ob 67. obletnici plebiscita, ki je tudi del skupne zgodovine obeh držav, ter znamenitega 672. odloka, z razglasom in svečano obljubo o spoštovanju jezikovne in narodne identitete Slovencev na koroškem plebiscitnem območju za vse čase ter enakopravnosti z nemško govorečim prebivalstvom dežele, glede skrbi za razvoj na duhovnem in gospodarskem področju.

Že takrat je bila dana tudi obljuba, da se bodo načela

pretila v stvarnost v soglasju z voljo slovenskega prebivalstva, skupno s predstavniki koroških Slovencev. Obljuba dela dolg, saj so mnogi prav na tej osnovi glasovali 10. oktobra 1920 za Avstrijo. In slovenska narodnostna skupnost, Slovenija in Jugoslavija so takrat – kar velja tudi danes – sprejele izid plebiscita v prepričanju, da bo ta dolg tudi korektno poravnal. Še vedno čakamo!

Rezultati pa so nični – vedno večje zoževanje pravic slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem in zgolj takšni zakonski ukrepi, ki vodijo v vse večjo asimilacijo; nikakršnih pozitivnih odločitev avstrijskih oblasti za izboljšanje njihovega položaja – in prav sedaj celo popuščanje napadom na že tako okrnjeno dvojezično šolstvo na Koroškem ter poskusom ločevanja šoloobveznih otrok že v zgodnji otroški dobi, kar bi onemogočilo obojestransko razumevanje, medsebojno spoštovanje in plodno

sožitje v prihodnjih letih. Zgodovinske izkušnje pa nas učijo, da se segregacijske težnje ne ustavijo na področju šolstva. Ločevanje po načelu učnega jezika lahko pomeni zgolj dodatno obliko ločevanja narodnostne skupnosti ter potiska slehernega pripadnika manjšine v še večjo stisko glede na njegovo nenehno odločanje o ohranitvi lastne identitete. Narodnostno skupnost pa bi lahko potisnilo v še večjo odvisnost, na družbeni rob, ter ji odvzelo sleherno razvojno perspektivo.

Za obče sožitje in sodelovanje

Dolg iz 20. leta ostaja zato še naprej pomembno izhodišče našega medsebojnega razumevanja. Od naših avstrijskih in koroških sosedov zato pričakujemo, da glede manjšinskega šolstva poslušajo želje slovenske narodnostne skupnosti. Pričakujemo, da se bo sodobna evropska država, kot je Avstrija,

uprla duhu šovinizma in nestrpnosti nekaterih domačih krogov ter ne bo klonila pod pritiskom segregacijskih teženj, temveč bo poiskala rešitve, ki bodo sprejete v soglasju z manjšino. Morebitno ločevanje otrok, v kakršnikoli obliki, oziroma sprememba dvojezičnega šolstva proti volji manjšine, je nesprejemljivo in pomeni kršitev 7. člena Avstrijske državne pogodbe, kar lahko resno ogrozi dobre sosedske odnose.

Odprtost naših meja pa je naša prvinska težnja vseh sod, kjer je to mogoče, saj temelji na vključevanju v svetovne in evropske civilizacijske, duhovne, gospodarske, znanstvene in tehnološke tokove. Izhaja iz naše pripravljenosti za obče sožitje in sodelovanje. Ob takšni predpostavki zato ne moremo podpirati razmišljanj, ki vnašajo v že doseženo raven na področju mednarodnih odnosov takšne in drugačne elemente zapiranja. Ob tem

lahko tudi vprašanja, ki zadevajo uvoz blaga široke potrošnje, rešujemo samo na osnovi uveljavitve tržnih zakonitosti, z boljšo ponudbo in ob zdravi medsebojni konkurenci na domačem tržišču.

Ponovno se nam ponuja priložnost, da poudarimo tudi pomen odprtega in tvornega sodelovanja z različnimi evropskimi gospodarskimi združenji. Potreba po izrazi-tejši navzočnosti SFRJ v celotnem evropskem prostoru je namreč vse izrazitejša, zato moramo v prihodnje pokazati in tudi dokazati večjo ustvarjalno moč. Smo za dosledno izvajanje načel neuvrščenosti, ki predstavljajo nespremenjeno strateško zunanjepolitično usmeritev SFRJ. Obenem pa potrebujemo bolj prožno, domiselno in pogumno zunanjo politiko, ki bo odsevala interese naše države v dobi znanstvenotehnoške revolucije, saj ne more več stati ob strani, ko iščemo izhod iz zadolženosti in krize.

Dovolj sape imam. Ti tudi?

Budilka

Ura je strašna naprava. Nenehno preganja ljudi v službo, na vlak in v šolo. Tisto jutro se je Jurček sladkal s čokoladno torto, v sanjah, seveda. Ugriznil je enkrat, nato še enkrat in se je oglašilo: ciin, ciin, ciin. Jurček se še obližniti ni utegnil in sladke sanje s torto so izginile.

„Le počakaj porednica! Te bom že utišal, čepav še ne vem, kako.“ Ko je prilezel iz kopalnice je primijavkala muca Pika. Tako grdo je zavijala, da ji je brž nalil mleko. In glej ga, šmenta! Utihihnila je in se zadovoljno obližovala.

„Aha, če muca utihne, ko se napije mleka, bo tudi ura.“

Zvečer si je pripravil skodelico z mlekom, da je bila kar pri roki.

Drugo jutro se je budilka zopet hreščeče oglašila. Neusmiljeno mu je zabrenčala pod ušesom.

Jurček jo je pograbil in obrnil na trebuh. Na hrbtnu je že včeraj odkril polkrožno odprtino. In vtil je, nato še enkrat. Ura je le grgrala, nato je utihnila kot muca. Samo obližnila se ni, čeprav je mleko že lezlo na rob stola.

Kako se je Jurček obližoval, ko se je vrnila mama, je že druga zgodba.

Zamislite si, kako bi se vam godilo.

Karolina Kolmanič

Piska in z rokami krili, kos je vsakršni težavi.

A prometni rezultat? Mahoma iztiri vlak. Tramvaj trešči v tovornjak, džip zavozi pod copat.

Zdaj inšpektor za vozila, (pedenjočka se mu pravi), brž prometnika odstavi in se loti popravila.

Niko Grafenauer

Prometnik

Kdo naj še kroti promet, ki divja po naši hiši. Le še hrup vozil se sliši, ki drvijo v nedogled.

Limuzine, tovornjaki, helikopterji, tramvaji, težki traktorji z dvigali, potniški in brzi vlaki,

službeni avtomobili, troje ambulantnih džipov, avtobusi raznih tipov, taksiji, brizgalne v sili,

reševalci, trolejbusi, motocikli, avioni in kot zadnja v tej koloni si kočija pete brusi.

Vsepošod je strašna gneča, brez veljave so pravila. Slej ko prej se bo zgodila nezasišana nesreča.

Pedenjped se brž postavi za prometnika v tej sili.

Rastemo, rastemo

Ko muček zraste, mu zrastejo brki in postane muc. Drži se modro kot stari Grki in ni mu všeč, če mu rečete: „Buc, buc, kako si srčkan!“ Ne, to mu ni všeč, prav nič povšeči, rajši gre leč za peč

in razmišlja o sreči. Razmišlja o ženki, s katero se bo poročil in o otrokih, ki jih bo naročil. Kje, tega še ne ve, v trgovini ali pri peku prav gotovo ne! „Nič hudega“, reče in pomiga z brki. „tega niso vedeli niti stari Grki!“

Jože Petelin

Kam gredo sladoledarji pozimi

Na tla je padel zadnji suhi list.

„Au!“ je kriknil. „To je pa res lepa dobrodošlica! Nikoli v življenju ne bom več skakal z dreves.“

Na tla je padla težka trebušasta kaplja. Takšna bajsa debelajsa. „Jojoj! To je pa res pasji čas“, je rekla in takoj neopazno izhlapela.

Na tla je padla snežinka. Ko je opazila, da je sama in da ni mame pri njej, je od žalosti zajokala.

Na tla je padlo ptičje peresce. Izgubil ga je neki razmršen vrabec, ki se je zavlekel na toplo, pod streho.

Začelo je snežiti. Med snežinkami pa so se kot cvetovi razprle mačje tačice.

Bilo je tiho. In modro. Premražene zvezde so trepetale na nebu.

Odtrgan plakat je kot žalostni klovn vabil nekoga z rokavom, ki je valoval v vetru.

A na ulici ni bilo slišati niti koraka.

Samo tiho je bilo. In modro.

Drevesa so stala kot mrtva.

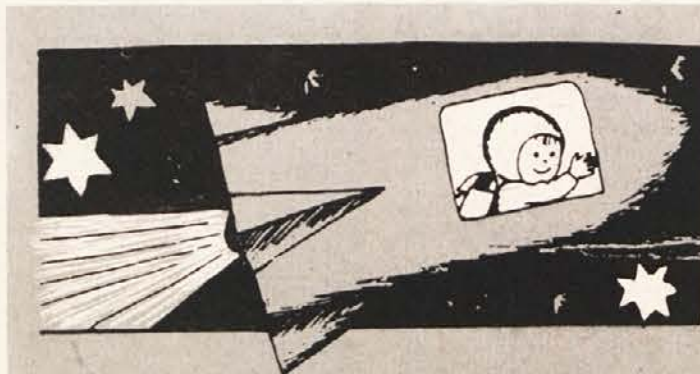
V tem pa se je v žalostni tišini oglašilo: „Rrrr! Rrrrrrr! Rrrrrrrrrrrrr!“

Prrrrrav takrrrrrat je namrrrrreč vžgal svoj starrrrr motorrrr Marrrrro, brrrada-ti sladoledarrrr Korrrrnetek.

To je bil motor – hišica s pločevinasto streho, okenci in majhnim rdečim dimnikom. V njej je sladoledar Kornetek prebival, v njej je prodajal sladoled, kar svet pomni:

rozinovega	kakavovega
pistacijevga	lešnikovega
jagodovega	melonovega
česnjevega	ribezovega
jabolčnega	malinovega
smetanovega	orehovega
čokoladnega	pomarančnega
mandarinovega	

A zdaj se je motor počasi oddaljeval. Iz izpušne cevi je prihajal raznobarven dišeč dim. Plapolal je kot smešen šal, spleten iz pisanih pack. Sladoledar je tako mahal v

**2 jezika govorimo,
druge prehitimo**

Kot ta raketa so na prazniku dvojezičnosti drveli otroci po stopnicah taberne „Pri Joklnu“. In zahtevali so, da bi se lahko tudi v Celovcu, v javni ljudski šoli, učili slovenščine. Saj bi to moralo biti itak normalno, kajne?

slovo.

„Sladoledarji odhajajo, kmalu bo zima“, so pomislile oči, ki so vse to opazovale izza zavese. Te oči so bile moje in pravkar so bile malo žalostne.

Z gospodom Kornetkom sem se namreč spoprijateljil. Nihče ni pojedel toliko sladoleda kot jaz. Jezik mi je plaval v njem kot sladkosneden čolnček v sladkem morju.

Bil sem Največji Jedec Sladoleda v vsem mestu.

Je bilo treba zjutraj ohladiti kavo? Komaj sem se ji približal, že je bila hladna.

Je bilo treba komu pohladiti pivo na kopališču? Samo malo sem pihnil v peno in trebušasti pivce je že cmokal od navdušenja:

„Mnjam, to pa je pivce! Mrzlo, kot mora biti!“

Sladoled sem imel rad. Rad pa sem imel tudi sladoledarja Kornetka.

Zato mi je bilo zdaj hudo, ko sem videl, da odhaja. In samo jaz sem vedel, kam gre.

Šel je tja, kamor gredo po-

zimi vsi sladoledarji.

Veste kam?

Pozimi sladoledarji ne odhajajo kot lastovke v tople kraje. Le kaj bi tam! Sladoledarji odhajajo na konec sveta, kjer so ledene gore in snežni hribi, kjer ti polarne lisice zaželiyo lahko noč, kjer mali Eskimčkijedoeskimkainkjer je vsaka vrana bela, pobeljena s snegom. Tam dajejo ljudje v vaze iz tjulenjevih kosti rože, ki jim jih je na

okna naslikal mraz.

In prav tu se pozimi zberejo vsi sladoledarji z vsega sveta.

Povsod je polno snega.

In belo je.

In rdeče.

Bele so sladoledarske čepice, rdeči so sladoledarski nosovi.

Vsi sladoledarji pa pridno delajo sladoled, da bi imeli poleti kaj prodajati. To je težko delo. Človek se mora znati prav obrniti. Kar pa je najvažnejši, biti mora zelo potrpežljiv.

Sladoled pa se dela takole:

Na dno velikega lonca je treba dati jagode, rozine, lešnike ali kakav, odvisno pač od tega, kakšen sladoled želimo. Potem pa je treba čakati.

Čakati.

Čakati.

Čakati.

Čakati.

Čakati.

Čakati.

Še vedno je treba čakati.

In naenkrat, ko že kaže, da ne bomo ničesar dočakali, priplava velik snežen oblak s trebuhom kakor sod. Ozre se okrog sebe, če morda ni koga v bližini, in se počasi, čisto počasi bliža loncu.

Najprej se ga dotakne,

potem obližne,

potem zagrizne –

in se začne sladkati z dobrotami na dnu lonca. Šup, šup, šup – in že je zapackan prav do ušes.

Tedaj pa priskoči sladoledar, spretno pokrije pokrovko in oblak, napokan kot medved, ostane v loncu. Tako je sladoleda dovolj za vse leto! Malinovega, pistacijevga, kakršnega pač želite...

Na ulici je spet tiho.

In sneži.

In ura na stolpu udarja, kot bi bilo slišati drobneljanje petk kakšne gospodične.

Motor sladoledarja Kornetka se je izgubil v daljavi.

Zadnji oblaček iz izpušne cevi se je razpršil v zraku in za njim je ostala samo tale zgod-bica.

Sestavite mirovno razglednico

„Metulj 87“ ni povsem navaden metulj, saj to vidite že po risbi sami, ki jo objavljamo na tej strani. Toda če metulj ni metulj, če je nenačuden, kakšen metulj pa je potem to? No, dragi prijatelji, pa vam bomo povedali:

„Metulj 87“ je mednarodna akcija, pri kateri sodelujejo najrazličnejše organizacije širom sveta. V Sloveniji je npr. to akcijo organiziral Rdeči križ Slovenije. V Avstriji pa je na žalost še ni bilo, čeprav se leto nagiba že proti kraju. Toda še preden se bomo sami pohvalili, da smo prvi, edini, ki se vključujemo v to akcijo, pa vam hočemo in moramo še povedati, da je „Metulj 87“, ali „Butterfly 87“, kakor pravijo temu Angleži, ... mednarodna

mirovna akcija, ki se je sicer začela že lani, ko so predsedniku Združenih narodov Perezu de Cuellarju, Mihailu Gorbačovu, Robertu Mugabeju in Ronaldu Reaganu poslali miniaturne knjige Metulj. No, in kaj želi doseči mirovna akcija, če ne mir? Mir pa je najvažnejše, kar potrebuje vse človeštvo; ker pa mir ogrožajo npr. Pershing-rakete in Cruise Missiles, je potrebno zdaj bolj kot kdajkoli poprej narediti vse

za to, da zagotovimo mir v svetu, da dosežemo, da bodo odstranili vse atomske orožje.

In prav z akcijo „Metulj 87“ lahko prispevamo k temu. Sodeluje pa lahko vsak, neglede na to, ali je mlad ali star, ali govori slovensko, angleško, francosko, nemško, ... To je prav tako, kakor

je dejstvo, da tudi mir potrebujemo vsi ljudje, kajti atomske bombe ne poznajo razlike: če eksplodirajo, uničijo vsakogar.

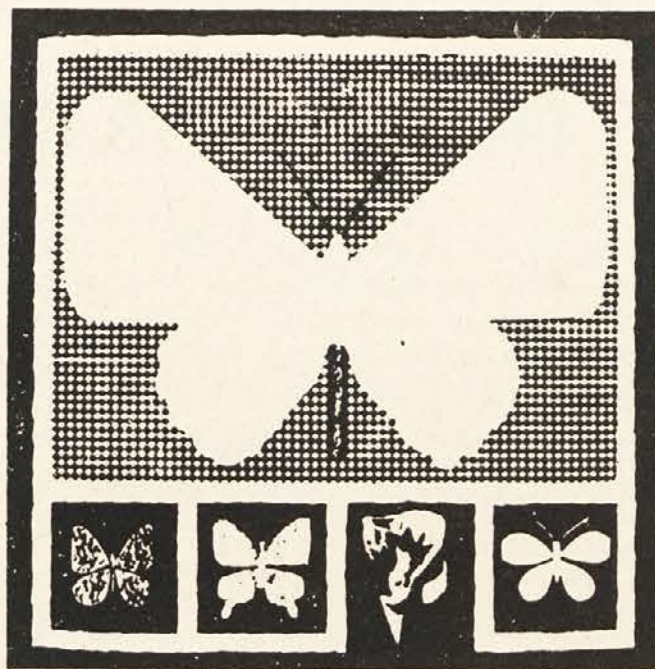
No, zdaj pa vam še povevmo, kako lahko sodelujete v tej mednarodni mirovni akciji „Metulj 87“:

Metulja, ki ga objavljamo na tej strani, izrežete iz časopisa, nato pa ga pobarvate – saj imate vsi najrazličnejše barvice doma. Potem vza-

mete pa še kak listek papirja in nalivno pero ali kuli, ali svinčnik in napišete kratko besedilo, namenjeno predsedniku Združenih narodov Perezu de Cuellarju, tako da na kratko napišete svoje misli ob trditvi MIR – DO TEGA NAM JE. In seveda si morate potem organizirati še kuverto, kamor vtaknete tako risbo kakor tudi vaše besedilo. To kuverto pa pošljete potem uredništvu Slovenskega vestnika, Tarviserstraße 16, 9020 Celovec, pripišete še oznako „Metulj 87“, in mi vam zagotavljamo – saj smo se tako zmenili tudi s predstavniki Rdečega križa Slovenije –, da bomo vse „Metulje“ skupaj poslali Perezu de Cuellarju.

Za vse, ki se boste udeležili akcije „Metulj 87“ in tako prispevali k uspehu mirovne akcije, pa imamo še razveseljivo vest: Najboljše misli na temo MIR – DO TEGA NAM JE pa bodo objavljene v publikaciji „Tisoče metuljev“, pa še nagrajene bodo.

Zato torej brž po škarje, barvice in papir, brž na delo za mir v svetu. Pa povabite tudi vaše prijatelje, da sodelujejo. Vaše „Metuljčke 87“ pa pošljite na naše uredništvo najkasneje do 1. decembra 1987.

Metulj 1987

Črno-bel odtis slike iz miniaturne knjige, posvečene Mednarodnemu letu miru 1986.

AKTUALNA LESTVICA

1. **Mandarina** – Don Juan
2. **O ne šeri** – Rendez-vous
3. **Ostani moja** – Rendez-vous
4. **Ana Marie** – Čudežna polja
5. **Angelina** – Marjan Smode
6. **Štk ne gra** – Pepej Krop
7. **Dober dan** – Bazar (nova!)
8. **Živele Slovenke** Agropop (nova!)
9. **By by Baby** Moulin Rouge (nova!)
10. **Pridite na žur** – Šank rock (nova!)

Tokrat vam še ne ponujamo možnosti, da bi z glasovnico sooblikovali aktualno lestvico. Tudi na novembrski izbor boste morali priti še osebno, da boste na licu mesta odločali o uvrstitvi posameznih popevk. Toda prepričani smo, da bi to itak storili. Kdo pa že hoče zamuditi tak dogodek, kakršen je izbor slovenske popevke meseca! Saj ste tudi v Globasnico prišli, kjer ste imeli še dodaten užitek, namreč izvrstni koncert skupine RENDEZ-VOUS. Pa tudi pri tomboli ste bili – vsaj nekateri – uspešni. Če pa ste bili tokrat še med tistimi, ki niso zadeli, pa ste sedaj gotovo med tistimi, ki imajo na novembrskem izboru možnost, da „ujamejo“ srečo.

H glasovnici v Slovenskem vestniku pa še to: od januarja naslednjega leta dalje vam bomo nudili možnost, da glasujete tudi kot bralci Vestnika ter da, ... (tega pa še ne povemo, presenečenje sledi!)

Naslednji izbor najboljših slovenske popevke bo po vsej verjetnosti v petek 27. 11. 1987. Toda lahko se zgodi, da bo šele dan kasneje. Pa tudi kraj še ni določen. O tem vas bomo informirali v redni številki našega lista.

SLOVENSKA HITPARADA

Prva plošča Simone Weiss

Bila je že fotomodel, manekenka, srečevali smo jo na plesnih in lepotnih tekmovanjih, danes pa je vse sile usmerila v prepevanje in pisanje besedil. Letos poleti je izšla njena prva kaset, pred kratkim pa še plošča – In na mah se je uveljavila na slovenskem popevkarskem trgu, k temu pa je vsekakor prispevala tudi založba Helidon, ki je izdala kaseto v rekordnem času, namreč v borih treh tednih.

Simono pa so odkrili strokovnjaki RTV Ljubljane, ki so jo povabili v svojo pop delavnico. To je sploh imenitna „ustanova“ RTV Ljubljane, saj so prav v tej že marsikateri današnji zvezdi omogočili pot v glasbeni svet, s tem, da so ji priskrbeli izkušene glasbene mentorje in ji dali na razpolago vso tehniko.

Simona pa je tudi zelo samozavestna: „Skupno s Simono Vodopivec sva slovensko vokalno žensko popevkarsko sceno oživili!“ Ali bo tudi našo lestvico slovenskih popevk? Na vsak način jo bomo naslednjič predstavili z melodijo „Zadnjič“, ki jo je Simona soustvarjala sama. Pa še nekaj vam povemo: pišete ji lahko na naslov: Resljeva 38, Ljubljana.

V deželo Škipetarjev

Letošnje potovanje Zveze koroških partizanov v organizaciji Janeza Weissa je peljalo skupino 33 potnikov v še nepoznano Albanijo. Dr. Tone Jelen, ki se je „odisejade“ udeležil, je za Slovenski vestnik napisal poročilo o tem zanimivem potovanju. Danes zaključujemo z njegovim prispevkom.

Še bolj se je začudil, ko so mu odgovorili, da ne govorijo srbsko, nego „mi govorimo po naški“ (po naše). Pozneje so se pač naučili tudi albanškega jezika in jih je tako zmanjkalo. Asimilacija je tako izvršena brez sledu.

Tretji dan pa smo že nastopili proti domovini, vendar še po zanimivih krajih severne Albanije, ob drugi železniški progi, ki pelje iz Durresa proti Skadru, skozi rodovitna polja, mimo hribov, kjer se pasejo velike črede ovac in mlade živine, čez reko Mat, ki prihaja iz planin, kjer polni veliko umetno jezero, pelje najdaljši železniški in cestni most, ki so ga zgradile mladinske brigade. Onstran tega mostu smo prispeli v okolico mesta Lezhe, kjer nam je Albturist pripravil kosilo v lovskem gradiču sredi obširnih travnikov in logov. Velika, toda nizka lesena stavba sredi razsežnega parka je prece sličila na fevdalno posest kakega grofa.

Od mesteca Lezhe dalje pod hribom z razvalino trdnjave smo se približali najbolj severni planjavi nekdanjih naplavin reke Drim. Imenuje se „Zadrim“ in je zelo rodovitna. Ob cesti se vrstijo veliki nasadi dreves, predvsem pa so nas presenečala obširna riževa polja. Saj je to najbolj rodovitni kraj, odkar so osušili močvirje, ki se je širilo od Skadarskega jezera proti morju. Sedaj odvajajo vodovje iz jezera in Drima v morje reka Buna, ki je tudi državna meja proti Jugoslaviji.

Že od daleč se vidi nekdanja trdnjava nad mestom Skadar, ki je igralo v turških časih, posebno pa v stalnih borbah med Turki in Črnogorci, veliko vlogo. Trdnjava sega še v ilirski čas. Rimljani so jo posedovali, Turki so jo

po svoje utrjevali, naposled pa baje, kakor pravi zgodba, po neumnosti tudi porušili. Neki beg, ki je hotel biti moderen in pameten, je slišal, da so v Ameriki znašli strelovod, pa ga je tudi hotel imeti. In to prav na smodnišnici. Ker pa ni imel dovolj denarja, je dal montirati samo drog s pozlačeno konico. Žic in zemljovoda se mu ni zdelo potrebno. Ko je prišla prva huda nevihta, je udarilo seveda v novi strelovod in smodnišnica je šla v zrak.

Mesto Skadar ali Shkoder leži ob Skadarskem jezeru. To je vodovje ogromnega obsega. Delita si ga Jugoslavija in Albanija. Njegova globina pa dosega komaj 13 metrov. V njem živi 23 različnih vrst rib. Tu je pravi eldorado za ribiče, kajti ribolov je zastoj. Skadar je industrijsko mesto srednjevelikega obsega in sorazmerno bogato, ker leži v bogatem kraju. Tu smo se v lepo urejeni kavarni poslavljali od dežele, ki nam je posredovala nešteto novih vtisov in odvezla tudi nekaj predsodkov.

Predno pa končam, moram še omeniti dve posebnosti, ki sta menda edinstveni. Znano je, da so bili v Albaniji neprestani prepiri med verskimi in med narodnostnimi skupinami, ki so zahtevali številne žrtve. Krvna osveta, ki tudi še ni dolgo odpravljena, je za časa Turkov še večala gorje med ljudstvom. Niso bili redki primeri, da so bili na ta način iztrebljeni celi rodovi. Enver Hodža, ustanovitelj socialistične Albanije, je polagal veliko važnost na to, da se dežela umiri in je zaradi tega prepovedal vsako versko udejstvovanje. Cerkve in mošeje so zaprli. Le take obstojajo naprej in služijo kot muzeji tujskemu prometu. Ni ne stolpov ne minaretov.

Druge posebnost pa so

bunkerji, o katerih je bilo govora že pri vstopu v deželo. Taki bunkerji, majhni in veliki, so nas spremljali povsod, kamor smo prišli. Ob železnici, ob cestah, na travnikih in poljih, ob morski obali, povsod, kjer je teren primeren za to in se dajo bunkerji povezati med seboj z jarki. Mali bunkerji izgledajo od daleč kakor veliki sivi jurčki, ki še niso popolnoma zrastle iz zemlje. Vodič nam je razložil, da so s postavljanjem teh obrambnih objektov pričeli po letu 1960. Ker je Albanija dežela, ki je bila v vsej zgodovini od vseh strani ogrožena, mora biti vsak čas pripravljena za obrambo. Vsakdo, moški in ženske, mora služiti vojsko od 19. do 55. leta, moški po dve leti v kadru, ženske pa morajo vsako leto na vaje. V primeru kakega napada ve vsak za svoje mesto in za svoj bunker, kamor se mora postaviti v službo za obrambo domovine.

Od Skadra brzi avtobus skozi kraško planoto, poraščeno z grmovjem in posejano s kamenjem. Vendar tudi tu spoznaš podjetnost. Kjerkoli je blizu redkih hišic med grmovjem ali skalovjem nekaj humusa, je zasajeno kako sadno drevo.

Prispeli smo na jugoslovansko mejo ob stranskem rokavu jezera. Nova procedura. Vse kovčke iz avtobusa ven pa v carinarnico z njimi. Tam najprej izpolniti carinsko deklaracijo, da se vidi koliko smo potrošili deviz. Potem pa naj bi bila zopet vizita prtljage. Po nekaj besedah vodičev s carinikom pa smo lahko odnesli kovčke neodprte zopet nazaj. Veseleli obrazov so se vsi poslavljali od obeh vodičev. Nekaj pevcev pa je stopilo v krog in zapelo koroško pesem, ki je vodiče vidno ganila. Po obojestranskih zahvalah je še sledilo slovo z bratovskimi objemi, kakor je pač tudi v Albaniji navada, in naposled smo se še poslovili od povsod navzočega portreta Envera Hodže in odrinili proti mejni kontroli na drugi strani stroge črte.

Lužiško-srbska-jugoslovanska snemalna ekipa pri delu.

Triptychon – film o A. Trstenjaku

Viba film Ljubljana in Serbska filmowa skupina Budyšin / Bautzen sta skupaj posnela dokumentarni barvni film „Triptychon“. Vse sekvence filma so posnete v Pragi in Parizu, Benetkah in Mariboru, v Lužici in Sloveniji.

Slovenski slikar Ante Trstenjak, rojen leta 1894 v Slamnjaku in umrl leta 1970 v Mariboru, je glavna oseba tega filma.

Z visoko kvaliteto umetnosti je Ante Trstenjak oblikoval življenje Lužiških Srbov v prvi polovici našega stoletja in tudi po letu 1945. Njihova bogata materialna ljudska kultura, njihova folklor, posebnost njihovega kmečkega življa, je Trstenjaka privedla do tega, da je iskal tudi teme im motive iz življenja lužiških Srbov.

Med snemanjem v Mariboru je dr. Maja Vetrih dejala: „Z veliko radostjo in ljubeznijo in umetniško kakovostjo se je Trstenjak v času svojega življenja posvetil Lužiškemu Srbom. Bili so mu zelo pri srcu tako narod kot njihova kultura. Tako je naš znani slovenski slikar ustvaril o njih mnogo slik različnih žanrov. Dr. Maja Vetrih, ki je na zagrebški univerzi promovirala o Trstenjakovih delih, je bila strokovna svetovalka tega filma. Jeseni ga bodo predstavili v Budyšinu in Ljubljani. Vetrihova je tudi poudarila, da je Trstenjak od avgusta do decembra leta 1928 prvič bival med Lužiškimi Srbi in je v Budyšinu v hiši Matice srbske prvič razstavil v Nemčiji. Vili Vuk,

kulturni urednik mariborskega Večera se spominja: „Z velikim veseljem mi je Trstenjak kazal svoje slike, ki jih je naslikal med Lužiškimi Srbi. V vseh pogovorih, ki sem jih imel kot novinar s Trstenjakom, sem vedno spet občutil njegovo ozko prijateljstvo do Lužiških Srbov.“

Scenarij za film je napisal dr. Alfred Krawc (predsednik delovnega krožka filmskih ustvarjalcev Lužiških Srbov). Kamera: Michael Börner (Serbska filmowa skupina) in Janez Verovšek (Viba film Ljubljana). Glasba: Bojan Adamič (Ljubljana), režija: dr. Toni Bruk (Serbska filmowa skupina) in Milan Ljubič (direktor Viba filma Ljubljana).

S filmom „Triptychon“ so filmski ustvarjalci Lužiških Srbov prvič sodelovali z jugoslovanskim filmskim podjetjem, kar pomeni, da je bil Ante Trstenjak velik umetnik. Velikega pomena je, da bo Trstenjak s tem filmom živel med njimi in posebej še v Nemški demokratični republiki.

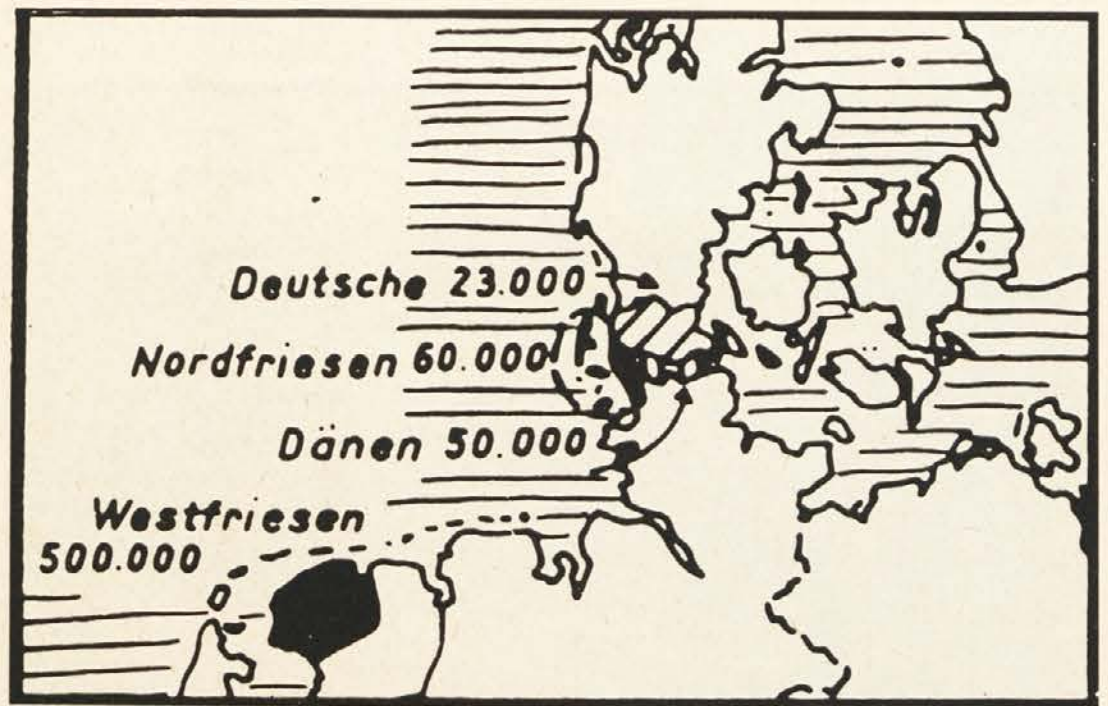
Beno Rječka
Bautzen/Budyšin

Udeleženci izleta Zveze koroških partizanov so na poti v Albanijo obiskali tudi mesto Peč v Jugoslaviji.

Es begann mit Gewalt. Zweimal wurde die Grenze nach den kriegerischen Auseinandersetzungen zwischen den Deutschen und Dänen verschoben. Die Dänen in Deutschland selbst, noch mehr die Vertreter anderer Volksgruppen sprachen beim Augenschein in Flensburg von einem „Traumland“. Die Eindrücke sind leicht zu belegen.

Schleswig-Holstein hat geographisch, geschichtlich und politisch eine Brückenfunktion zwischen Mittel- und Nordeuropa. Vor diesem Hintergrund kommt der dänischen Volksgruppe besondere Bedeutung zu. Etwa 50.000 Menschen bekennen sich nach Angaben dänischer Vereine zur dänischen Minderheit.

Die Dänen in der BRD: Ein Modell für Europa!

Von MIRKO BOGATAJ

Sie wird geschützt: Kernsatz der Bonner Erklärung aus dem Jahr 1955 ist: Das Bekenntnis zum dänischen Volkstum und zur dänischen Kultur ist frei und darf von Amts wegen nicht bestritten oder nachgeprüft werden. Der deutsche Staatssekretär Poetzsch-Heffter formuliert heute noch klarer: „An der fortschrittlichen Entwicklung der Minderheitenpolitik beweist sich die Ernsthaftigkeit des Eintretens für die Menschenrechte. Es gehört zu den politischen Grundelementen der europäischen Einigung, Freiheits- und Bürgerrechte nicht nur den Angehörigen der eigenen Nation, des eigenen Volkes, sondern auch dem anderen zu gewähren. Und es geht um mehr. Es geht nicht nur um das Gewähren lassen, sondern auch um die Sorge dafür, daß der Freiraum wirklich ausgefüllt werden kann. Die Dänen in Deutschland sind zufrieden. Insbesondere auch deshalb, weil die Erklärungen in die tägliche Praxis umgesetzt worden sind und mit dem Lebenserfülltwerden. Immer wieder aufs neue.“

Verstärkt wurden diese Akzente in den letzten fünf Jahren. Der kürzlich auf so tragische Weise verstorbene Ministerpräsident Dr. Uwe Barschel (CDU) hatte sie gleich bei seinem Amtsantritt gesetzt: „Die Bürger einer nationalen Minderheit können ihre Rechte nur dann wahrnehmen, wenn ihnen in bestimmten Situationen auch Sonderrechte eingeräumt werden“, erklärte er im Landtag.

Und schritt dann zur Tat: Das Land Schleswig-Holstein fördert die Arbeit der dänischen Volksgruppe in diesem Jahr mit reichlich 40 Millionen DM (ca. 281 Millionen Schilling). Daneben erhält die dänische Minderheit eine beträchtliche Förderung durch den dänischen Staat.

Die eigenständige politi-

sche Gruppierung der dänischen Minderheit, der Südschleswigsche Wählerverband (SSW) ist von der 5-Prozent-Sperrklausel im Wahlgesetz befreit, so daß mindestens ein SSW-Abgeordneter im Landtag Sitz und Stimme hat.

Aktuelle Ereignisse zeigen, daß diesem auch eine entscheidende Rolle bei der Regierungsbildung zukommen kann. Karl Otto Mayer hätte nach seiner Entscheidung für die Unterstützung der Sozialdemokraten beinahe zur völligen Neuordnung der Mehrheitsverhältnisse im Kieler Landtag beigetragen.

Die Minderheit stürzt die Mehrheit?

Große Aufregung, harte Worte in der Parteizentrale in Bonn. Bezeichnend für die politische Kultur in Schleswig-Holstein war dann der Brief des früheren Ministerpräsidenten von Kassel (CDU) an den Generalsekretär seiner Partei: „Wir dulden keinen Zweifel daran, daß das vom Abgeordneten der Minderheit mit der erforderlichen Stimmenanzahl errungene Mandat kein Mandat minderen Rechts ist, sondern ein Mandat mit vollem Stimmgewicht, dem in besonderen Konstellationen eine weit über ein anderes, in eine Fraktion eingebundenes Mandat, hinausreichendes, politisches Gewicht zukommen kann. Daraus erwachsen dem Abgeordneten der Minderheit zwangsläufig besondere Möglichkeiten, aber auch eine besondere Verantwortung. In diesem Sinne ist die gegenwärtige Situation keine Bewährungsprobe für die Tragfähigkeit unserer Minderheitenpolitik.“

Die Bürger des Grenzlandes haben tagtäglich das Angebot zweier Kulturen. Für jeden einzelnen bedeutet das Gewinn und Chance zugleich. Aus dem kulturellen Wettbewerb, der beide Seiten zu besseren Leistungen beflügelt, ergeben sich Bereicherung und Vielfalt.

In diesem Zusammenhang

ist die Erklärung des Landtagspräsidenten Titzack, daß die sich der dänischen Volksgruppe zugehörig fühlenden Mitbürger in Schleswig-Holstein eben keine Gäste, sondern dort zu Hause sind, nicht als Lippenbekenntnis zu verstehen. Er geht noch weiter: „Bürger einer nationalen Minderheit können ihre Rechte nur dann wahrnehmen, wenn wir ihnen, aus ihrer Sondersituation folgend, in bestimmten Situationen auch Sonderrechte einräumen. Darin liegt keineswegs eine Bevorzugung. Es ist im Grunde die konsequente Verwirklichung des Gleichheitssatzes der Verfassung. Danach muß Gleiches selbstverständlich gleich behandelt werden, aber ebenso selbstverständlich haben Menschen in ungleichen Situationen auch Anspruch auf besondere Berücksichtigung der Verschiedenartigkeit ihrer Lebensumstände.“ Das freie Bekenntnis zu einer nationalen Minderheit ist nur dann wirklich frei, wenn jede Nachprüfung verboten ist. Es darf von Amts wegen nicht bestritten oder nachgeprüft werden.

Der Kieler Landtag versteht Minderheitenpolitik als besondere Verpflichtung im Zeichen des Zusammenwachsens der europäischen Völker und Staaten. Das Bewußtsein des eigenen und kulturellen Charakters einzelner Völker, Volksgruppen soll erhalten bleiben, auch wenn die Staatsgrenzen in einem geeinten Europa an Bedeutung verlieren. Ein großes Europa ist das Ziel, das allen Völkern in ihrer Heimat die Möglichkeit läßt, die eigene kulturelle Identität zu wahren und zu pflegen. Das Gesicht Europas darf nicht einheitsgrau und farblos werden – es muß die gewaltige Fülle der Kraft und der Eigenarten bodenständiger Kulturbeiträge der vielen Völker in Europa widerspiegeln.

Genauso selbstverständlich ist es, so der SSW-Abge-

ordnete Mayer, daß die Minderheit sich nicht isolieren soll. Sie soll offen sein und ihren kulturellen und politischen Beitrag für die Gesellschaft leisten, in der sie lebt. Er unterstreicht, daß alle die Fragen, mit denen sich die Mehrheit im Lande beschäftigt, auch Bedeutung für die Minderheit haben, denn die Heimat und die Gesellschaft sei allen gemeinsam. Der Versuch, eine fruchtbare Synthese deutscher Staatsangehörigkeit und dänischer Volkszugehörigkeit herzustellen, fußt an der Aufrechterhaltung und Vertiefung der geistigen und kulturellen Verbindung zum dänischen Volk. Gleichzeitig will die Volksgruppe loyal und gleichberechtigt an den gesellschaftlichen Aufgaben innerhalb der BRD mitwirken, ohne ihre Eigenständigkeit aufzugeben.

Im Kieler Hohen Haus versucht man erfolgreich, die Lage und das Leben der Minderheit über enge und parteitaktische Grenzen hinweg zu sehen – als eine gemeinsame Aufgabe, als eine gemeinsame Herausforderung, aber auch als eine gemeinsame Verantwortung. Doch nicht wenige Bürger glauben, davon konnte ich mich überzeugen, daß im europäischen Zeitalter die Existenz nationaler Minderheiten überflüssig, wenn nicht gar schädlich ist. Durch offene Debatten im Landtag versucht man klarzustellen, daß gerade diese Arbeit eine europäische und internationale Zielsetzung hat.

Um Mißverständnissen vorzubeugen – dies ist kein Report aus einem gelobten Land. Im gleichen Land leben auch die Friesen. In vielerlei Hinsicht versteht man ihre Anliegen in Kiel nicht. Sie kämpfen noch um die Anerkennung als Volksgruppe, während die Dänen schon viele Schritte weiter sind: über ein Gegeneinander, Neben- und Miteinander ist man jetzt auf einem Weg zu einem Füreinander.

Schleswig-Holstein ima po svoji geografski legi, zgodovini in politiki funkcijo mostu med srednjo in severno Evropo. S to vlogo dobiva danska manjšina, ki tam živi, še poseben pomen. Danska društva pravijo, da se v tej nemški zvezni deželi k danski manjšini priznava kakih 50.000 prebivalcev.

V deželnem parlamentu v Kielu z uspehom pojmujejo razvoj manjšine kot skupno nalogo; daleč preko strankarskotiaktičnih meja. Zvedajo se, da so za obstoj manjšine odgovorni vsi skupaj.

Danci v ZRN

Izjave vodilnih politikov niso le prazne besede, temveč stvaren program.

Državni sekretar Poetzsch-Heffter danes poudarja: „Ob naprednem razvoju manjšinske politike se pokaže tudi resnost zavzemanja za človečanske pravice. In k splošnim političnim temeljem sodi tudi pravilo, da državljanskih pravic in pravice do svobode ne dajemo le članom lastnega naroda, lastnega ljudstva, temveč tudi drugim. Gre pa še za več. Ne le za to, da jim jih nudimo, gre predvsem za to, da jih lahko tudi koristijo.“

Danci v Zvezni republiki Nemčiji so zadovoljni prav zaradi tega, ker taka stališča tudi uresničujejo. Schleswig-Holstein podpira dansko manjšino v letošnjem letu s 40 milijoni mark, za samostojno politično grupacijo danske manjšine SSW (Südschleswigsche Wählerverband) so odpravili volilno klavzulo petih odstotkov, tako da ima SSW vsaj enega odbornika v deželnem zboru.

Številni obiskovalci si ogledajo muzej odpora pri Peršmanu – edini tovrstni muzej v naši deželi.

O muzeju koroškega partizanstva je pri Zvezi koroških partizanov tlela misel dalj kot eno desetletje. Od zamisli same do njene uresničitve je bila dolga pot, in šele s privolitvijo lastnika Peršmanove domačije, Ludvika Borovnika iz Borovelj, da hišo odstopi za muzej, se je zadeva premaknila z mrtve točke. 16. novembra 1979 je bil v hotelu Obir v Železni Kapli prvi ustanovni in delovni sestanek šestčlanskega odbora. Ob vsestranski prizadevnosti organizacij in društev, včlanjenih v Zvezo slovenskih organizacij, je delo uspešno steklo, tako da je bila otvoritev Peršmanovega spominskega doma že 25. aprila 1982, ob 37. obletnici požiga domačije in poboja vse Peršmanove družine. Visoko v hribih nad Železno Kaplo se je tedaj zbralo okrog 2000 ljudi, ki so se skupno z vsemi pobudniki in prostovoljci veselili dosežka, hkrati pa so se spomnili najbolj gnusnega zločina nacistična soldateske.

Prikaz koroškega partizanstva

Pri Peršmanu v Podpeci so nacisti 25. aprila 1945 pobili enajst ljudi-civilistov. Seveda se je koroška partizanska zveza s preureditvijo domačije v spominski dom s stalno razstavo dokumentov in slik iz obdobja narodnoosvobodilnega boja v Železni Kapli in okolici hotela tudi dostojno oddolžiti tem žrtvam in vsem tistim, ki so v drugi svetovni vojni trpeli in umirali za svobodo, mir in boljšo prihodnost. Tako sta Peršmanov spominski dom ter v njem urejeni muzej postala spomenik, ob katerem se srečujejo bivši borci, mladina in vsi, ki si iskreno prizadevajo, da bi se grozote vojne ne ponovile.

Peršmanov muzej pa se pojmuje kot – in dejansko tudi je – edina ustanova, ki informira o tem zgodovinskem obdobju. Zato je prikazan zločin nad Peršmanovo družino tudi v širšem zgodovinskem kontekstu nacistične strahovlade na Koroškem. Tudi razstava izhaja iz dejstva, da avstrijska, predvsem pa koroška javnost le malo poznata to obdobje naše polpretekle zgodovine – ali pa ga zamolčujeta. Prav zaradi tega, ker tudi globlji pomen antifašističnega odpora še ni prodrli – ali pa le polagoma prodira – v zavest širše avstrijske in koroške javnosti, je morala biti tudi zasnova muzeja pri Peršmanu taka, da jo razume tudi človek, ki indiferentno ali celo odklonilno ocenjuje partizanski odpor koroških Slovencev.

Del dokumentov in slik pa je prispeval tudi Avstrijski dokumentacijski center z Dunaja, ki prikazuje odpor v ostalih predelih Avstrije.

V svoji težnji, da bi razjasnila dialektično povezanost med nacističnim nasiljem in partizanskim odporom kot edino možnim odgovorom koroških Slovencev, prikazuje razstava dokumentov in slik kronološko dogajanje na Koroškem med drugo svetovno vojno. Na ta način lahko dobi obiskovalec sliko o vzročno posledični medse-

bojni povezanosti dogodkov. V tem kontekstu tudi pokol Peršmanove družine ni več slučajen in tudi ne dejanje posameznih morilcev, temveč sestavni del nemškega terorja na Koroškem.

Zasnova spominske sobe v Peršmanovi domačiji zajema tri velike vsebinske sklope: obdobje 1938 do 1942 (posledice anšlusa Avstrije k tretjemu rajhu za družbeni in narodni položaj koroških Slovencev), obdobje 1942 do 1945 (odpor proti nacizmu), ter tretji del, ki prikazuje kronologijo in tipizacijo nacističnih zločinov.

Hkrati pa postaja Peršmanov muzej s številnimi prireditvami, ki so v ali ob njem, tudi simbol druge vrste: hiša Peršmanovih, hiša slovenske kalvarije na Koroškem, nam je v opomin, da v svojih pravicah in v boju zanj ne moremo in ne smemo popustiti. Prav ta odločen upor koroških Slovencev v svoji polpretekli zgodovini nam mora biti zgled za potrebe in nuje današnjega časa: kakor niso tedaj naši predniki kleknili pred hitlerjanskimi tolpmi, tako tudi danes ne smemo popustiti nemškonalacionalnemu pritisku, ki spet skuša potisniti slovenščino in slovenstvo v geto, mu odvzeti veljavo v javnosti.

Hkrati pa se moramo tudi zavedati, da nam je v veliko oporo dejstvo, da v boju za enakopravnost jezika in za naš obstoj nismo sami, temveč da je z nami nemškogovoreča demokratična javnost v Avstriji. Tudi v tem doživljamo podvojitev oz. vzporednost z zgodovinskimi dogodki: kar je bil za časa druge svetovne vojne skupni boj vseh antifašistov neglede na narodnost ali materinščino, je danes skupno nastopanje proti nemškonalacionalni in ločevalni politiki, skupen boj proti oživiljanju nacizma in fašizma – pri nas v Avstriji, pa tudi drugod po svetu. In prav ta skupni boj proti Hitlerjevemu fašizmu je prikazan v muzeju na Peršmanovini.

Letos v poletnih mesecih je bil na Peršmanovi domačiji prisoten vsak dan tudi kustos, ki je vodil obiskovalce skozi razstavo o odporniškem gibanju na južnem Koroškem. Ta posel je opravljal Andrej Mohar st., ki se je rad odzval tozadevni prošnji Zveze koroških partizanov. S tem, da je bil Peršmanov muzej stalno zaseden, je bilo mogoče pokazati razstavo še večim

„Vest o našem muzeju naj bi se razširila med ljudi...!“

ljudem kot leta poprej; saj so imeli letos dostop tudi izletniki, ki sicer ne bi mogli v hišo, hkrati pa je kustos lahko vsem obiskovalcem tudi ponudil bolj izčrpen prikaz naše zgodovine. Utešil pa jim je tudi potrebo po daljših pogovorih o zgodovinskih dogodkih, pa tudi o današnjih perečih vprašanjih. Po končani sezoni pa je Andrej Mohar st. še nam odgovoril na nekaj vprašanj.

Prvo leto si bil kustos v Peršmanovem domu. Kako bi ocenil obisk v letošnjem letu?

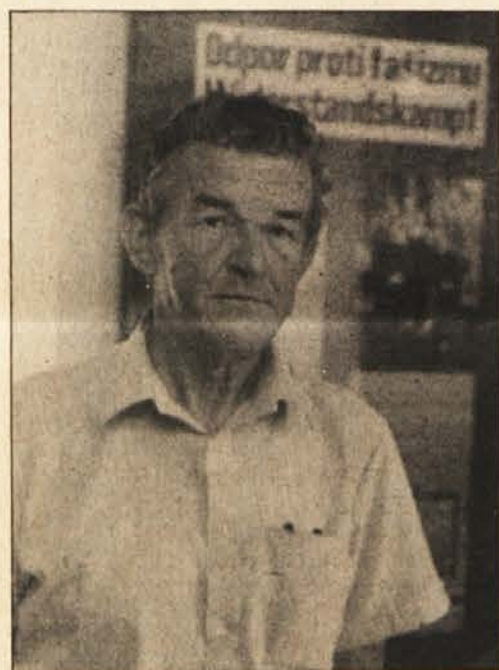
Peršmanov muzej je bil deležen izredno velikega zanimanja, saj si ga je v teh štirih mesecih ogledalo več kot tritisoč ljudi. Iz mnogih dežel so prišli; tako so bili tu zainteresirani iz Zvezne republike Nemčije, Nemške demokratične republike, Nizozemske, Francije, Jugoslavije, Italije, Grčije, Švice,... Prišli pa so tudi iz raznih avstrijskih zveznih dežel.

Kaj pa starostni sestav obiskovalcev? Je bilo med njimi tudi kaj mladine?

V veliko zadoščenje nam je bilo, da se je prav mladina v veliki meri zanimala za naš muzej odporniškega gibanja. Prihajala je kar v skupinah, z raznih univerz, gimnazij in drugih šol, kot npr. iz gospodinske šole Šentpeter pri Šentjakobu. Prav vzpodbudno je bilo, da so se predvsem ti mladi zelo zanimali za resnična zgodovinska ozadja in iz teh začeli ocenjevati tudi sedanjost, današnjo razpravo o dvojezičnosti na Koroškem.

Kako pa so obiskovalci sprejeli nepopačen prikaz zgodovine, fašističnega nasilja in partizanskega upora?

Skoraj brez izjeme so ljudje, ki so si ogledali naš muzej, obsojali zverinska početja Hitlerjevih tolp nad koroškimi Slovenci – nasilje v šoli, prepoved vseh slovenskih društev, zaplembo zadrug in hra-

Kustos Andrej Mohar st.

nilnic, izseljevanje slovenskih družin, uničevanje Slovencev v koncentracijskih taboriščih in pokole civilnega prebivalstva. Predvsem so izražali svoje zadovoljstvo nad dejstvom, da slovenski narod fašističnemu nasilju ni klonil, temveč da se mu je uprl. Kajti prav iz tega upora – in sodelovanja slovenskih partizanov z odporniškimi gibanji v mednarodnem merilu – je izviral tudi polom nacizma in osvoboditev evropskih držav.

Kaj pa nasprotna stališča?

Seveda je bilo tudi nekaj takih, ki so nastopali agresivno in izzivalno. Toda bilo jih je res le malo, pa še ti so – ko so opazili, da se ne damo provocirati – spet odšli. Škoda za take ljudi, ki niso niti najmanj pripravljeni za dialog.

In tvoje želje za naslednje leto? Kaj nameravate v muzeju še spremeniti, dodati?

Da začnem z drugim: upamo, da bomo od naslednjega leta dalje pokazali v našem muzeju tudi še dodatno razstavo oz. dokumentacijo o avstrijskem upor, ki jo skupno z ZKP pripravljata tovariša z Dunaja in Donawitza. Če pa odgovorim na prvo, si seveda najbolj želimo, da bi se vest o našem muzeju še bolj razširila, tako da bi še več ljudi dobilo možnost, da si ogleda edino dokumentacijo o partizanstvu in antifašističnem boju na Koroškem! Tako da bi se hkrati tudi okreplil klic: „Nikoli več vojne, nikoli več fašizma!“

na serija; 18.00 Milutin
18.40 Številke in črke –
Risanka; 19.30 Dnevnik;
21.30 Včeraj, danes,
Bitef na TV.

4.05, otroška oddaja;
18.30 Risanka; 18.40
Koledar; 19.10 Risan-
narodna glasba; 20.45
Dokumentarni večer;

je i fazoni" – otroška
hipoteze; 18.30 Risan-
v; 19.00 Alpski večer;
v; zabavnoglasbena
jutri; 21.05 Cvet tisoč
22.35 En avtor, en film.

film; 16.45 V registra-
Otroška predstava na
'87; 18.40 Dallas –
Dnevnik; 20.15 Glas-
21. f. V
F. V

jutri – igrani film; 12.00
cini; 12.15 Opoldanski
kulture; 19.30 Dnevnik;
znanstveni film; 20.45
Strindberg – švedska
dokumentarna oddaja;
ezija.

pojte z nami – otroška
ak – otroška oddaja;
18.55 Premor; 19.00
19.30 Dnevnik; 20.00
na oddaja; 20.30 Mali
es, jutri; 21.05 Grand
manost.

D Francoščina II.; 18.30
Rezerviran čas; 19.30
slovenske muzeje in
zej Novo mesto; 20.40
je – bogastvo Evrope –
S Narodna glasba –
kranu.

ski vestnik" in prosim,
na naslednji naslov:

8000 dinarjev – za Jugo-
račun in položnico.

(podpis)

4.30 Poročila; 4.50 Dnevni koledar; 6.50 Dobro
jutro, otroci; 7.50 Iz naših sporedov; 8.05 Za knjižne
molje; 8.30 Instrumenti se vrstijo; 9.05 Glasbena
matineja; 10.05 Rezervirano za; 11.05 Danes smo
izbrali; 12.10 Pod domačo mareljo; 12.30 Kmetijski
nasveti; 12.40 Pojemo in godemo; 13.30 Od melo-
dije do melodije; 14.05 Mehurčki; 15.30 Dogodki in
odmevi; 15.55 Zabavna glasba; 16.00 Vrtljak želja;
17.00 Studio ob 17.00; 18.00 Minute z ansamblom
Toneta Kmetca; 18.15 Naš gost.

4.30 Poročila; 6.00 Poročila – prometne informaci-
je; 6.50 Dobro jutro, otroci; 7.50 Iz naših sporedov;
8.05 Radijska šola za višjo stopnjo; 8.35 Koncert za
mlade poslušalce; 10.05 Rezervirano za...; 11.05
Danes smo izbrali; 12.10 Pojemo in godemo; 12.30
Kmetijski nasveti; 13.30 Od melodije do melodije;
14.05 Enajsta šola; 14.45 Popoldanski mozaik;
15.30 Dogodki in odmevi; 15.55 Zabavna glasba;
16.00 Vrtljak želja; 17.00 Studio ob 17.00; 18.00
Minute z ansamblom Zeleni val.

4.30 Poročila; 6.50 Dobro jutro, otroci; 7.50 Iz naših
sporedov; 8.35 Mladina poje; 9.05 Glasbena mati-
neja; 12.10 Pod domačo mareljo; 12.30 Kmetijski
nasveti; 13.30 Od melodije do melodije; 14.35
Popoldanski mozaik; 14.50 Človek in zdravje;
15.55 Zabavna glasba; 16.00 Vrtljak želja; 18.00
Minute z ansamblom Marelja; 19.35 Lahko noč,
otroci; 19.45 Pojemo in godemo; 20.00 Mladi
mostovi; 20.30 Slovencem po svetu; 23.05 Literarni
nokturno; 23.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

4.30 Poročila; 4.50 Dnevni koledar; 6.00 Poročila –
Prometne informacije; 6.50 Dobro jutro, otroci; 7.50
Iz naših sporedov; 9.35 Danes smo izbrali; 10.05
Lojtrca domačih; 11.35 Naši poslušalci čestitajo
in pozdravljajo; 12.30 Kmetijski nasveti; 14.05
Kulturna panorama; 15.30 Dogodki in odmevi;
15.55 Zabavna glasba; 16.00 Vrtljak; 17.00 Studio
ob 17.00 – zunanje politični magazin; 18.30 S knjiž-
nega trga; 19.00 Radijski dnevnik.

5.00 Poročila; 6.15 Danes je nedelja; 7.30 Zdravo,
tovariši vojaki; 8.07 Radijska igra za otroke; 9.05 Še
pomnite, tovariši; 11.00 Posebna oddaja – Ob
dnevu mrtvih; 12.10 Glasba za opoldan; 13.20 Za
naše kmetovalce; 17.05 Nedeljska reportaža; 19.00
Radijski dnevnik; 19.35 Lahko noč, otroci; 20.00 V
nedeljo zvečer; 22.20–24.00 Glasba za prijeten
konec tedna; 23.05 Literarni nokturno; 0.05 Nočni
program.

4.30 Poročila; 6.50 Dobro jutro, otroci; 7.50 Iz naših
sporedov; 8.25 Ringaraja; 8.40 Izberite pesmico;
9.05 Glasbena matineja; 10.05 Tekoča repriza;
12.10 Pod domačo mareljo; 12.30 Kmetijski nasve-
ti; 12.40 Pihalne godbe vam igrajo; 13.30 Od melo-
dije do melodije; 14.05 Ponedeljkov križemkraj;
15.30 Dogodki in odmevi; 15.55 Zabavna glasba;
16.00 Vrtljak želja; 18.00 Minute z ansamblom Vilija
Petriča; 19.35 Lahko noč, otroci; 20.10 Pesmi slo-
venskih skladateljev; 22.00 Poročila.

4.30 Poročila; 6.00 Poročila – Prometne informaci-
je; 6.50 Dobro jutro, otroci; 7.50 Iz naših sporedov;
8.35 Igraj kolce; 10.05 Rezervirano za...; 12.10
Pojemo in godemo; 12.30 Kmetijski nasveti; 12.40
Po domače; 13.30 Od melodije do melodije; 14.05
Znanje za jutri; 14.35 Popoldanski mozaik; 15.30
Dogodki in odmevi; 15.55 Zabavna glasba; 16.00
Vrtljak želja; 18.45 Glasbena medigra; 19.00 Radij-
ski dnevnik; 19.45 Minute z ansamblom Atija Sos-
sa; 22.00 Poročila; 23.15 Mozaik lahke glasbe.

Valežani – narod keltskega porekla

Torek, 3. 11. 1987, TV LJ2, 20.50 – „Rojaki kot tuji“ – na jugozahodu britanskih otokov živijo Valežani, narod keltskega porekla. Štiri stoletja so angleški sosede v Walesu razvijali angleški jezik in angleško kulturo.

Posledica – od treh milijonov prebivalcev Walesa govori samo pol milijona jezik Valežanov. V današnjem času je glavni vzrok propada jezika televizija, ki prinaša v domove angleško kulturo. Zato je bil primaren cilj gibanj, ki se borijo za obstoj Valežanov, da dosežejo na televiziji oddajo v svojem jeziku.

Po desetih letih boja so uspeli in leta 1982 je oddajnik S4C prvič oddajal v jeziku Valežanov. Za njihov obstoj pa bo v bodoče potrebna večja avtonomija in predvsem enakopravnost jezika.

Prispevek je sestavni del oddaj „Manjšine – bogastvo Evrope“. Ponovitev oddaje bo v **četrtek, 5. novembra 1987, ob 23.05 na I. mreži RTV Ljubljana.**

Smrtnikovi fantje v gosteh na TV

Torek, 3. 11. 1987, TV A2, 20.15 – V oddaji „Zveneča Avstrija“ bo tokrat nastopil tudi Kvartet bratov Smrtnik iz Kort, ki bo zapel pesem „Fantič“. Tako besedilo kot tudi glasbo pesmi je napisal Valentin Polanšek.

Od Gutenberga do modernega tiska

Petek, 30. 10. 1987, TV LJ1, 18.15 – Od Gutenbergove iznajdbe vlitih, premičnih črk, ki so omogočile tiskanje, je grafična industrija prehodila zanimivo pot. Največji skok tehnologije tiskanja sta omogočila elektronika in računalništvo.

Kdo je pomagal Židom v Budimpešti?

Nedelja, 1. 11. 1987, TV A2, 22.00 (1. del) in ponedeljek, 2. 11. 1987, TV A2, 22.22 (2. del) – „Raoul Wallenberg“ je igrani film, ki prikazuje preganjanje Židov v Budimpešti leta 1944. Raoul Wallenberg, izrazit nasprotnik nacionalsocializma dobi od „Židovskega komiteja“ nalog, da reši Žide v Budimpešti. Pred deportacijo jih rešuje z izstavljanjem švedskih dokumentov.

Naš reformator Primož Trubar

Sobota, 31. 10. 1987, TV A2, 20.15 – Lani smo se spomnili 400-letnice smrti velikega slovenskega reformatorja in avtorja prve slovenske knjige, Primoža Trubarja. Ob prilike te obletnice je v koprodukciji RTV Ljubljana in Avstrijske radiotelevizije nastal film o življenju in delovanju Primoža Trubarja. Podlage in dokumente za ta film je iz Trubarjeve zapuščine zbral slovenski literat Drago Jančar. V vlogi Primoža Trubarja nastopa nam vsem dobro znani slovenski igralec Polde Bibič.

Da vas ne bodo več bolele noge

Sreda, 28. 10. 1987, TV LJ1, 18.15 – V nizu treh oddaj „Zakaj noge bolijo“ bo prva oddaja spregovorila o ortopedskih obolenjih spodnjih okončin, ki so lahko sistem-ska, kar pomeni, da prizade-nejo celo telo, ter o ortoped-skih obolenjih, ki so navadno lokalizirana na en sklep ozi-roma eno področje. Redkeje prizadenejo eno okončino. V ortopediji se srečujemo predvsem z degenerativnimi obolenji sklepov, priroje-nimi napakami in posttrau-matskimi stanji. Oddaje so nastale v uredništvu izobraže-valnih oddaj v sodelovanju z medicinskimi strokovnjaki.

Naročite in širite Slovenski vestnik!

Spoštovana bralka, spoštovani bralec Sloven-skega vestnika! V roki imate novo, sodobno številko novega Sloven-skega vestnika. Upamo, da vam bo nova oblika, vsebina, novi, bolj ročni format in še marsikaj drugega ugajalo. Z novo koncepcijo hoče Slovenski vestnik pridobiti še več naročnikov. Če se niste člani velike družine bralcev SV, potem izpol-nite naročilnico in jo pošljite na naslov: Sloven-ski vestnik, Tarviser Straže 16, 9020 Celovec/Klagenfurt. Prvi mesec dobite novi Slovenski vestnik brezplačno!

RADIO MARIBOR – PROGRAM MM 2

Od ponedeljka do sobote:
Ukv 102,8 MHz

0.00–6.00 Nočni program
6.00–6.30 Križem –
kražem
6.30–7.00 Glasbena
skrinja
7.00–10.00 MM 2 vam želi
dobro jutro
10.00–12.00 Memories –
glasbeni
spomini
12.00–14.00 Aktualno
14.00–16.00 Glasbeni vrtljak
16.00–19.00 Vabimo na kavo
19.00–19.30 Križem – kražem
19.30–20.00 Lovely
music
20.00–22.00 Hit corner
22.00–24.00 Specialitete
MM2

Informativne oddaje:
(od ponedeljka do sobote)

6.35 vreme za pomorščake
(v slovenščini, angleščini,
nemščini ali italijanščini)
8.30, 9.30, 10.30, 11.30,
12.30 in 13.30 poročila v nem.
12.00 in 16.00 poročila v angl.
14.00 in 18.00 poročila v
franc.
22.15 informativna oddaja v
nemščini in angleščini
Prometne informacije od 7.
do 19. ure vsako uro ob
četrt in tričetrt
Informativne oddaje:
(ob nedeljah)
9.30, 11.30, 13.30 v nemščini
Prometne informacije od 7.
do 19. ure vsako uro ob
četrt in tričetrt

Ob nedeljah
Ukv 102,8 MHz

0.00–6.00 Nočni program
6.00–6.30 Križem – kražem –
narodnozabavna glasba
6.30–7.00 Glasbena skrinja
7.00–10.00 MM 2 vam želi
dobro jutro
10.00–12.00 Memories – glas-
beni spomini
12.00–14.00 Glasbeni vrtljak
14.00–17.00 Popoldne z MM 2
17.00–18.00 Hit Corner – ura
za glasbene uspešnice
18.00–18.30 Križem – kražem
18.30–19.30 Country
19.30–20.30 TOP TEN – med-
narodna lestvea
20.30–22.00 Happy Pop –
vedre melodije
22.00–24.00 Glasba na
tekočem traku

PRIREDITVE		Prireditelj	
Datūm	Kraj		
Od 28. 10. do 30. 10.	Katoliški dom prosvete, Tinje	„ŽIVETI KOT MANJŠINA IN Z MANJŠINAMI ŽIVETI“ (nem.) Zasedanje delovne skupnosti avstrijskih izobraževalnih domov. Vodi: dr. Theodor Veiter.	Sodalitas
Četrtek 29. 10. 13.00	farna dvorana	ZAVRŽENA KNJIGA – lutkovna predstava Nastopa: lutkovno gledališče v Ljubljani	SPD Zarja
Četrtek 29. 10. 20.00	KŠŠSD Mondscheing 11, 1070 Dunaj	RAZGOVOR S PETROM PILZEM (Zeleni)	Klub slovenskih študentov in študentk na Dunaju
Četrtek 29. 10. 20.00	Theater im Landhauskeller Celovec	HEIMATLOS Gostilniška opera v evropskem alpskem svetu (Anton Prestele in Reinhard P. Gruber). Ponov.: 30. 10. in 5., 6., 7., 11., 12., 13. in 14. nov.	Klagenfurter Ensemble
Sobota 31. 10. 20.30	Glavno poslopje celovške univerze	„VORGÄNGE“: LUFUS Teater gibov iz Solnograda.	pro UNIKUM
Četrtek 5. 11. 15.00	Katoliški dom prosvete, Tinje	DAN SADJARJEV Razstava sadja, strokovna predavanja (dipl. inž. Lomberger, dipl. inž. Benedičič, dipl. inž. Herbert Gartner) Razstava slik akademske slikarke Melite Vovk in predstavitev pesniške zbirke dipl. inž. Benedičiča.	Sodalitas
Petek 6. 11. 19.30	Grad v Domačalah	KONCERT za violončelo in klavir Miloš Mlejnik (violončelo, Škofja Loka) in Erwin Kropfisch (klavir, Celovec) Igrata dela F. Schuberta in L. v. Beethovna. Vstopnina 50 in 100 šil.	
Petek 6. 11. 20.30	Glavno poslopje celovške univerze	„GOTT“ in „TOD“ Dunajski kabaretični sekste „Schlauerer“ igra dve enodejanski Woodyja Allena. Ponovitev: 7. 11.	pro UNIKUM
Sobota 7. 11. 20.00	v klubskih prostorih kulturnega doma na Radišah	OBČNI ZBOR Dnevni red: Poročila, diskusija, volitve novega odbora.	Slovensko prosvetno društvo Radiše
Sobota 7. 11. 20.00	v gostilni pri Miklavžu v Bilčovsu	BILKA PLEŠE zabavna prireditelj srečolov, družabne igre	Slovensko prosvetno društvo „Bilka“
Sobota 14. 11. 19.00	v avli ljudske šole v Bilčovsu	JUBILEJNA PRIREDITEV ob 75. letnici društva	Slovensko prosvetno društvo „Bilka“
Nedelja 15. 11. 14.30	Mladinski dom SŠD v Celovcu	OSREDNJI KONCERT SLOVENSKE PROSVETNE ZVEZE. Koncert bo zajemal pesmi z narodnostno problematiko. Nastopajo: Mešani mladinski zbor Zvezne gimnazije za Slovence, Moški zbor „Foltej Hartman“ SPD Edinost iz Pliberka Koroški partizanski pevski zbor, Ansambel „Drava“ SPD Borovlje, Mešani pevski zbor SPD „Gorjanci“ iz Kotmare vasi, Ansambel „Jepa“ SPD Jepa-Baško jezero“ iz Loč, Obirski ženski oktet SPD „V. Polanšek“	

RAZSTAVE

19.30	Kulturna taberna Pri Joklnu	RAZSTAVA GRAFIČNIH SKIC (reprodukcije) SERGEJA EISENSTEINA Opozorilo: začetek oktobra sta dva Einsteinova filma v Alternativnem kinu	Avstrijsko-sovjetsko društvo in Kulturno društvo Pri Joklnu
	Katoliški dom prosvete, Tinje	RAZSTAVA DEL 7. SLIKARKEGA TEDNA V SVEČAH	Tinje
do 31. 10.	Hiša umetnikov Celovec	JUBILEJNA RAZSTAVA ob 80-letnici društva Odpri: od ponedeljka do petka med 10. in 13.00 ter 15.–18.00, v sobotah med 10. in 13.00.	Kunstverein für Kärnten
		SLOVENCITAM ZA GORO Dokumentarna razstava Slovencev iz Benečije, Režije in Kanalske doline.	KKZ
od 23. 10. do 30. 11.	poslovni prostori Posojilnice-Bank Cel., Bahnhofstr. 1	RAZSTAVA PASTELOV IZ CIKLA „URŠLJA GORA“ IN „KOROŠKI PEJSAŽ“ Akademijski slikar Karel Pečko	
Četrtek 5. 11. 19.00	Katoliški dom prosvete, Tinje	RAZSTAVA SLIKARSKIH DEL SLIKARKE MELITE VOVK. Risbe – ilustracije – karikature Razstava traja do 2. novembra.	Sodalitas

OBIŠČITE V SLOVENIJI

Petek 30. 10. 20.00	v veliki dvorani Gospodarskega razstavišča v Ljubljani	VELIKI PLES ob dnevu novinarjev Prireditelj za najširšo javnost. Nastopajo: Plesna skupina Urška, novinarski Moped-sou s Tofo, Rifletom in njunimi kolegi, Pavliha, ansambel ŠOK z Marjano Deržaj, Simono Vodopivec in Ladom Leskovarjem. Bogat srečolov. Rezervacije v poslovalnicah Kompassa do 22. 10. Vstopnice po 4.500 din.	Društvo novinarjev Slovenije
---------------------	--	---	------------------------------

SLOVENSKI VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Tarviser Straže 16. **Uredništvo in uprava:** 9020 Celovec, Tarviser Straže 16, tel. (0 463) 51 43 00-30/31/32/33/34, teleks 42 20 86 snk a. **Glavni urednik:** Ivan P. Lukan; **urednika:** Andrej Kokot, Andrej Mohar. **Tisk:** Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec – Borovlje. **Zastopstvo za Jugoslavijo:** ADIT-DZS, Kardeljeva c. 8/II, p.p. 171 61000 Ljubljana. **Letna naročnina:** 250 avstr. šilingov; za Jugoslavijo 8000 dinarjev. **Oglaš:** 1/1 stran 12.000 avstr. šilingov, za Jugoslavijo 600.000 dinarjev.

Slovenska postna premissljevanja nova knjiga M. Kmecla

Ob najnovejši knjigi Matjaža Kmecla „Slovenska postna premissljevanja“ bodo vsi, ki so kdajkoli spoznali njegovo literaturo in jo vzljubili, spet krepko prišli na svoj račun. Na Koroškem poznamo avtorja najkasneje od uprizoritve njegove drame „Mutasti bratje“, katero nam je predstavilo Stalno slovensko gledališče iz Trsta.

Matjaž Kmecl, univerzitetni profesor, politik in nekdanji minister za kulturo v Sloveniji, potuje v štirinajstih poglavjih oz. razmišljanjih skozi usodo slovenskega naroda, pri čemer število štirinajst namerno opozarja na štirinajst postaj križevega pota.

Avtor se z veliko ljubeznijo, s humorjem, pa tudi trpkostjo loteva sončnih in senčnih plati značaja svojega ljudstva, z veliko razgledanostjo povezuje zgodovino s sedanostjo, pogloblja se v karakter naroda, ki je kljub nenehnemu prilagajanju trmasto vztrajen, da ostane to, kar je.

Branje teh postnih premissljev je brez pretvaranja pravi užitek, koroški Slovenec pa bo verjetno to knjigo doživljal še bolj prizadeto kot bralci v Sloveniji. Specifična slovenska čud in usoda sta seveda lastni tudi nam, le da so narodne travme še bolj potencirane in oprijemljive. Rekla bi, da je ta knjiga obvezno branje za vsakogar, komur usoda

slovenskega naroda pomeni ljubezen in trpljenje.

Kljub odprtim ranam, katere odkriva, pa avtor ne obupuje: verjame v svoj številčno majhen narod sredi tujega oceana. Njegova razmišljanja niso jadikovanje, pač pa zdrav humor, ki prevladuje skozi ves tekst. In mislim, da je že v naslovu nakazan avtorjev optimizem – res, da je post čas odrekanja, toda – ali mu ne sledi ponavadi praznik, ko se še tak siromak prazne obleče in si privoščiti kaj boljšega?

Knjigo lahko dobite v knjigarnah Naša knjiga in v Mohorjevi.

Izdala: Cankarjevega založba v Ljubljani, 1987, oprema: Cveto Jeraša.

Sonja Ban

80 let Umetnostnega društva za Koroško

Kunstverein für Kärnten (Umetnostno društvo za Koroško) slavi letos 80-letnico obstoja. Jubilej združenja koroških likovnih umetnikov so počastili z obširno razstavo članov v celovškem Domu umetnikov, za to priložnost pa so izdali tudi zajetno dokumentacijo o delu društva od začetka do danes.

Uvodna beseda sta napisala koroški deželni glavar Leopold Wagner in predsednik društva dr. Harald Wunsch, medtem ko je Trude Polley prispevala obširno poročilo o delu jubilejnega društva oz. njegovih članov. Za ljubitelje likovne

umetnost pa je brez dvoma zanimiv pregled del predstavljenih članov, saj skoraj 400 strani obsegajoča brošura zajema vse umetnike, ki so oz. so bili člani tega za koroško kulturno podobo tako pomembnega društva.

Izid dokumentacije so podprli Zvezno ministrstvo za pouk in umetnost, Urad koroške deželne vlade, Kulturni urad mesta Celovec ter trije znani denarni zavodi. Založilo jo je Umetnostno društvo za Koroško, oblikoval Heinz Peter Maya, natisnila pa tiskarna Ritter v Celovcu.

Protest graških avtorjev

Na letošnjem tekmovanju za literarno nagrado, ki nosi ime po znani koroški pisateljici Ingeborg Bachmann, podeljuna pa jo mesto Celovec in deželni studio ORF-a, in za katero se potegujejo pisatelji iz nemškega kulturnega prostora – tudi iz Nemške demokratične republike, so prvič podelili tudi nagrado mesta Dachau. S tem se je k drugim nagradam, ki jih podeljujejo poleg glavne, uvrstila dodatna nagrada v višini 50.000 šil.

Sredstva daje mesto Dachau, o dobitniku nagrade pa lahko odločajo udeleženci tekmovanja. Udeleženci so sklenili, da jo namenijo Židovskemu dokumentacijskemu centru in Združenju preganjanih v času nacizma.

Nagrade oz. denarja pa imenovani organizaciji do danes še nista prejeli. Zato je združenje graških avtorjev (Grazer Autorenversammlung) naslovilo protest pristojnim forumom mesta Dachau, v katerem izraža svoje ogorčenje nad nekorektnim obnašanjem odgovornih činiteljev. Zakaj torej ne izplačajo denarne nagrade, ki so jo dachauski mestni očetje sami ponudili? Verjetno ne gre za težave glede sredstev, ampak jim najbrž ni po volji odločitev pisateljev, ki so nagrado namenili dvema antifašističnim organizacijama. Odgovora z Dachaua še ni in je vprašanje, če sploh bo!

Dober večer, sosed – Guten Abend, 1987 Nachbar

Slovenska prosvetna društva v Železni Kapli, v Borovljah, na Radišah in v Šentjanžu v Rožu so letos vabila na že tradicionalne prireditve „Dober večer, sosed – Guten Abend, Nachbar!“

Namen, gledamo z zornega kota naših društev, namreč nagovoriti pripadnike večinskega naroda, jim zaželeli „Dober večer – Guten Abend“ in jim s tem izraziti željo po dobrem sosedstvu, pa tudi povedati tisto, kar hromi naše medsebojne odnose, in kako bi se dala odpraviti nepotrebna nesoglasja oziroma predsodki, je bil gotovo dosežen. To, da na imenovanih prireditvah sodelujejo tudi pevski zbori ali skupine društev večinskega naroda, in da spregovorijo župani, je brez dvoma odraz želje po mirnem sožitju, vendar pripomniti je treba, da pripadniki večinskega naroda te prireditve prezirajo ali pa jih obiskujejo le posamezniki.

Sporodi letošnjih prireditev so bili taki, kot jih poznamo iz prejšnjih let. Poleg domačin skupin so sodelovali pevski zbori večinskega naroda, ponekod tudi pisatelji in pesniki. Tako je v Železni Kapli nastopil pisatelj prof. Anton Fuchs iz Celovca, ki je bral iz svojih del in ob tej priložnosti povedal, da je Koroška že zaradi

dvojezičnosti, dveh kultur bogatejša od drugih dežel in da to vse premalo cenimo.

Hvalevredne so tudi besede kapelškega župana dr. Halterja, ki je prireditev pozdravil v obeh jezikih. Menil je, da bi tako vzdušje moralo biti prisotno vse leto in dodal, da se je tozadevno v Železni Kapli že marsikaj izboljšalo, poudaril je pomen dobrega sosedstva preko meje in povedal, da bo kmalu prišlo do uresničitve mejnega prehoda na Pavličevem sedlu.

Predsednik „Zarje“ Miha Travnik, ki je sodelujočim in gostom izrekel dobrodošlico, je izrazil želje in upanje, da bi kmalu prišlo do izpolnitve Avstrijske državne pogodbe, saj smo koroški Slovenci mnogo prispevali k temu, da je Avstrija dosegla svojo neodvisnost, na kar spominjajo mnoge naše žrtve v boju proti fašizmu. Travnik je izrazil svojo zaskrbljenost tudi glede trenutnega političnega vzdušja in povedal, da bomo vedno opozarjali in se branili proti pojavom, ki ogrožajo našo narodno skupnost.

V sporedu v Železni Kapli

V Železni Kapli so v farni dvorani vsi sodelujoči zbori zapeli tudi slovensko pesem, ki je pri občinstvu naletela na dober odziv.

je kot inovacijo treba omeniti recital igralske skupine, ki je (pod vodstvom režiserja Poldeja Zundera) na izviren in všečen način izvedla recital, s katerim je z umetniško besedo opozorila na napake, ki jih delamo v medčloveških odnosih (pa tudi, kar zadeva narodne nestrpnosti). Spodbudno je bilo, da so ob zaključku vsi sodelujoči zbori zapeli tudi skupno slovensko pesem, pa tudi avstrijska državna himna je donela v obeh deželnih jezikih.

Na vseh prireditvah, ki so potekale od petka do nedelje, so bili navzoči tudi predstavniki naših osrednjih političnih in kulturnih organizacij.

Andrej Kokot

Novost sporeda je bil dvojezičen recital, ki ga pripravil Poldej Zunder; publika mu je sledila z veliko pozornostjo.

Manjšine in predsodki

Laični teologi ni teologinje in „Akademija slovenskih bogoslovcev v Solnogradu“ so 8. oktobra 1987 priredili spominski dan plebiscita. To srečanje je kot poseben projekt financirala Avstrijska visokošolska zveza v Solnogradu.

Dvojezičnemu bogoslužju in skupni večerji v semenišču je sledil kulturni in zabavni večer v KHG. Paul Arzt, soorganizator je pozdravil častne goste, med njimi rektorja salzburške univerze univ. prof. Fritz Schweigerja, regensa in viceregensa semenišča Egon Katinskega oz. Helmuta Gfrererja. Iz del južnokoroških avtorjev (Gustav Januš, Florijan Lipuš, Andrej Kokot in Fabjan Hafner) so brali Marja in Andrej Feinig ter Peter Fantur. Dve študentki mozarteuma sta poskrbeli za instrumentalno spremljavo. Ob koncu literarnega večera je Thomas Stadler predstavil in interpretiral slike Andreasa Kuntnerja iz Šentpavla v Labotski dolini, ki je pripravil razstavo posebej za ta večer.

Geslo tega večera se je glasil „manjšine in predsodki“. Kot že leta poprej so tudi tokrat izdali publikacijo. Informacijska brošura Petra Fanturja na temo „Vorurteilsabbau. Am Beispiel der Abstimmungsfeiern in Kärnten“. Naročite jo lahko brezplačno pri dr. Gertraud Putz, Institut für Christliche Gesellschaftslehre, Universitätsplatz 1, 5020 Salzburg.

V Kranju je bilo šesto srečanje slovenskih pesnikov posvečeno spomenu letos umrlega slovenskega pesnika Gregorja Strniše.

Linhartov oder iz Radovljice je pripravil recital, na

Srečanje v Kranju

katerem je predstavil izbor pesmi Gregorja Strniše z naslovom Odisej. Slovenski pesniki pa so obiskali tudi več kranjskih šol. Za zaključek so podelili tradicionalno Jenkovo nagrado za najboljšo slovensko pesniško zbirko preteklega leta. Dobil jo je Veno Taufer za zbirko „Vodenjaki“.

L. S.

... na Radišah

Tu so poleg domačega pevskega zbora spored sooblikovali še AGC „Freundschaft ob der Gurk“, Trio iz Roža, pesnika Heino Fischer in Andrej Kokot, kot slavnostni govornik pa je nastopil univ. prof. dr. Dietmar Larcher. Njegova izvajanja so bila izredno prizadeta. Povedal je, da je sosedstvo na Koroškem zelo dobro, odpove pa v tistem trenutku, ko beseda steče o sosedu, ki se imenuje manjšina. Prireditev je pozdravil tudi žrelski župan Woschitz.

... v Borovljah

V Borovljah je s strani „večine“ sodeloval „Stadtchor Ferlach“, kot govornik pa je nastopil predsednik domačega društva Melhior Verdel. Slednji je naglasil velik pomen takih prireditev in iskreno voljo manjšine do sodelovanja z večino, hkrati pa opozoril na šolsko in druga nerešena vprašanja. Nazorno sta v povezavi orisala našo zgodovino Sonja Ban in dr. Jože Lukan. Pozdravne besede je spregovoril tudi boroveljski župan Krainer.

... in tudi v Šentjanžu v Rožu

Aktualni dogodki in razprava o premagovanju polpretekle zgodovine so bili za SPD Šentjanž povod za povsem netradicionalen koncept prireditve „Dober večer, sosed – Guten Abend, Nachbar“, ki je bil po šestih letih ponovno v Tišlarjevi dvorani v Šentjanžu. Iz zavesti, da smo kratko pred obletnico priključitve Avstrije k nacistični Nemčiji, so povabili univ. prof. dr. Helmuta Konrada z Inštituta za sodobno zgodovino graške univerze. Ta je skušal ponazoriti dogodke pred letom '38, med drugo svetovno vojno in razvoj druge avstrijske republike. Vzrok za to, da imajo

Avstrijci danes tako moten odnos do zgodovine nacističnih grozodejstev, vidi dr. Konrad v tem, da so zgodovinarji vedno opozarjali na grozodejstva nacizma, nikdar pa se niso posvetili usodi posameznikov. Seveda so za neprebavljeno zgodovino merodajni še številni drugi razlogi. Po predavanju so spregovorili tudi neposredno prizadeti o svojih izkušnjah, tako slovensko kot tudi nemško govoreči. S kritičnimi pesmimi je večer zaokrožil Reinhard Sellner, dunajski učitelj. Prireditev v Šentjanžu je bila uspel korak k ustreznejšemu oblikovanju te zvrsti prireditev.

Sele: Dan starih

Kot vsako leto je občina Sele tudi letos za svoje starejše občane priredila dan starih. Letos so jih povabili na izlet. Peljali so se v Žihpolje, v Rikarj vas na zrezke, nato pa so si ogledali še Tovarno celuloze „Obir“ na Rebrci, kjer je udeležence, med njimi so bili tudi župan Hribnik, podžupan Velik in občinski odbornik Mirko Oraže, sprejel inž. Peter Kuchar. Pokazali so jim, kako v „Obir“ju teče postopek za predelavo lesa, da nastane iz drevesa knjiga. Za Selane je bilo to zelo zanimivo, saj mnogi izmed njih prodajajo svoj les „Obirju“. V tej zvezi pa naj še omenimo, da so ob priliki ogleda tovarne izrazili tudi

svojo popolno solidarnost z „Obirjem“, oziroma z načrti in zahtevami tovarne.

OGLASA

Kulturna taberna Pri Joklnu – Bierjokl išče kvalificirano natakarico/kuharico (natakarja/kuharja), ki je vajen(a) samostojnega dela. Plača po dogovoru. Telefon: (0463) 51 45 61.

Poslovne prostore (34 kvadratnih metrov) za mirno obrt ali pisarno v bližini centra mesta ugodno oddam v najem. Informacije na tel. št.: 0 42 74/29 10 v času od 8. do 12. ure.

TRIBUNA BRALCEV

Žensko duhovništvo in prevodna kritika

Vprašanje ženskega duhovništva mora biti v resnici pereče, če nekatera duhovniška pooblastila, kakor spovedovanje grehov, vdirajo celo v literarne prikaze oz. kritike prevodov.

Tako gospa (ali že diakonisa?) Sonja Ban v Slovenskem vestniku 14. oktobra Ošlakov prevod otrokom namenjene knjige „Mali Jaz-sem-jaz“ obravnava pod kategorijo greha, kar je za take prispevke nekoliko nenavadno. Seveda je možno, da duhovniški začetnik ali vsaj kandidat pozabi na to, da se sme govoriti o grehih posameznika samo intimno v spovednici, in da je spovedna molčečnost ena najstrožjih zavez tega poklica, tudi če ga bodo mogle kdaj opravljati gospe.

Nekaj drugega kakor govorjenje o grehu, ki je subjektivna stvar, pa je kritika, ki izhaja iz razvidnih dejstev in je zato tudi njen prostor javen. Pisanje kritike pa ima seveda nekatere zakonitosti, ki jih mora pišoč obvladati, sicer se golida, ki jo je pripravljaj, utegne zlit nanj samega. Predvsem mora kritik govoriti mirno in stvarno brez vnašanja lastnih podmen ali celo potikanj.

Očitek metrike: v Ošlakovem prevodu ritem ni nič bolj

„postranski“ kakor je metrika v originalu. Če je prevajalec namesto tega izbral ritmični verz, se je s tem pač hotel približati igrivi in dinamični naravi pripovedi.

Očitek (ne)zvestobe: stara debata, ki nima konca. Če kritičarka ugotavlja, da je „prevajalec skušal ustvariti nekakšno lastno pesnitev“, mu s tem izreka največje možno priznanje, saj je prav to ideal vsakega dobrega prevoda.

Očitek pleonazmov in pretiravanja: prav to je narava otroškega izražanja. Ali počmi milni mehurček „ko bi udaril na tialo“ ali pa rahleje, kakor želi gospa Banova, je stvar subjektivnega dojemanja in okusa.

Človek bi rad ustregel gospe Banovi, ki v zadnjem odstavku prerokuje, da „zamera seveda bo“, pa pri najboljši volji ne gre. Nobene zamere do simpatične gospe ni bilo, kvečjemu kak nasmešek. In zadnje: „Nikjer ni rečeno, da morajo bralci prevzeti vse, kar se jim ponudi.“ Pripravljeni smo vzeti nazaj vsak izvod, ki ga je kdo kupil pod prisilo, in vrniti denar.

Vodja Mohorjeve založbe
vdani Franc Kattinig,
dipl. inž.

Odgovori stavljajo nova vprašanja

Rekel sem, kar se ne reče glasno, pisal, kar se ponavadi ne piše. „Zato je Ogrisova teza nevarna...“ Komu neki?

Marjanu Sturmu je moje mnenje, da „zazrtost v preteklost, goli anahronizem hromi kot klada“, na prvi pogled še nekam simpatično. Ostanem pri tem, da se mi zdi odveč **vse proslave sovražnih dejanj v preteklosti**, vseeno katera stran proslavlja. (Da bo Franci Zwitter ml. pomirjen: Izrekan se tudi proti proslavi pred nacističnim spomenikom v Šentjakobu). S takimi proslavami se zaupanje ne ustvarja, se mir ne dela.

Namig, da s svojo kritično distanco ščitim krivice, nasilja in zločine, ki so se vrstili vsa leta po plebiscitu, ali celo vprašanje, kako se da neko mnenje valutizirati, smatram kot žalitev. Ne vidim potrebe, da bi se tozadevno zagovarjal. Vsekakor se ob taki nesramnosti odpira vprašanje naše lastne politične kulture.

Kje so torej nevarnosti? Morda v tem, da na proslavah kmalu ne bo več mogoče obračunavati z raznimi „-isti“ in se klanjati „našistom“, ker nikogar ne bo, ki bi dajal „primeren okvir“. Kje pa bomo „izrazili ogorčenje“, se „borili za pravice, ki so na naši strani“, „obsojali krivice“ in ne klonili, preden ne bo zasijala svoboda v tem našem prelepem Korotanu.

Ob Sturmovem in zlasti Zwitterovem odgovoru na moj komentar v SV se odpira vprašanje, ali se koroški Slo-

venci res še vdajamo romantičnemu snu o zedinjeni Sloveniji. Hrepeneče čakanje na Maistra, ki bo prišel „slovensko Ziljo pit“ ali celo na vojško kakega kralja Matjaža je nepreslišno. Zato bi bilo prav zanimivo, če bi obadva definirala še svoj lastni odnos do države, v kateri živimo. Kdor od predsednika SPZ pričakuje, da bo v letu 1987 začel postavljati pod vprašaj državne meje, bo vsekakor moral čakati na drugega.

Mladi ljudje današnjega časa pričakujejo perspektiv. Sturm in Zwitter jih dajeta. Na proslavi, kjer bomo spet „izprijali nezlomljivo življenjsko voljo“ jih bodo tudi našli. Če ne, pa so pokvarjeni. Pika. — Ali pa tudi ne?!

Se so odprta vprašanja. Na primer tisto o mednarodno pravnih obveznostih naše države, o 7. členu in njegovi pravici ali pa tisto o naši matici in naši zaščitnici.

Franciju Zwitteru ml. pa še odgovor na vprašanje, kako se da valutizirati ponosna narodna zavest, da bo vedel: S samozavestnim zadovoljstvom ob njenem vsakodnevnem izpričevanju v družini, poklicu in javnosti.

T. Ogris

Skupna vrv?

Zahvaljujem se vam za stvarno in dokaj trezno poročilo o občnem zboru Slovenskega prosvetnega društva GORJANCI v Kotmari vasi v zadnji številki Slovenskega vestnika. Nekaj stvari pa se

mi zdi vrednih globljega pretresa.

Res je, da so odborniki in člani društva do sedaj „kljub idejnim razlikam – v prid slovenskega prosvetnega delovanja“ vlekli za skupno vrv. „Do sedaj“ pravim, ker je od preteklega občnega zbora naprej tisto o skupni vrvi le še prazna bajka.

Skoraj tri leta je stari odbor tuhtal in iskal primerne kandidata za odgovorno mesto predsednika društva. Žal o tem problemu v društvu ni prišlo do odkrite diskusije, prav nobeden pa se ni trgal za to „čast“. Končno je bila vestna in dolgoletna odbornica, ki se je v zadnjih letih predvsem trudila za ljudskošolsko mladino, pripravljena, da v primeru svoje izvolitve prevzame mesto predsednice.

Iz milega neba, za nekatere sploh ne presenetljivo, za druge pa tem bolj, se je na občnem zboru pojavil drug predlog in se tudi uveljavil. Naj eni še toliko govorijo o „demokraciji v društvu“, jasno kakor beli dan je, da je kandidatka podlegla – boljše: bila izpodrinjena – samo iz dveh razlogov (ki se jih ji pa seveda nihče ni upal na glas povedati): 1. ker je ženska in 2. ker ne hodi v cerkev. Da, prav ste prebrali: ker ne hodi v cerkev! Bog ve, morda sploh ni krščena! Tak človek, taka ženska, pa res ne more in ne sme biti pri nas v Kotmari vasi predsednica...

Franci Rulitz,
bivši namestnik tajnika

KAROLINA KOLMANIČ
Izzvenela je pesem

In tam zadaj se iznad vseh streh dviga njihova hiša; ponosna, morda ošabna, kakršna je pač njena lastnica. Po vijugasti cesti, od katere se odcepi pot do doma, ji kdaj pa kdaj krepko spodrsne, saj je ob robu še nekje potuhnjen stari led.

Že se bliža hiši. Nenadoma ji pogled obvisi na nizki, z opeko kriti hiši, ki stoji kot v posmeh med novimi. Mnogokrat, ko so ji oči plavale čez strehe, so se ustavile prav na tej, ki je kakor oaza, ograjena z vegasto lesom, a skrbno obdelanim vrtom. Tokrat počiva vrt pod debelo snežno plastjo in smrekove veje so že pod težo usločene. Pes se trga na verigi in laja med preplašenimi kokošmi. Tedaj jo zagleda, gospodinjo. Stoji v globokem snegu, oblečena v moške hlače in kratak suknjič. Roke so napete in trdno drže dolg drog, ki ima na koncu nasajen obroč. Vsakič, kadar zamahne z njim po strehi, se vsuje ob njej plaz snega. Tako je zamela že skoraj vse dvorišče. V Veri se bode spomini. Nekoč je tudi njena mati tako spravljala sneg s strehe, ker so stari tramovi ponoči kar grozljivo ječali pod težo. Takrat sta z bratom po ves popoldan morala sneg odmetavati. Sploh ji je ta hiša, najmanjša, vedno najbliže, kdove, morda zaradi čiste in skromne kmetice, ki samotari v njej.

„Dober dan! Ga je kar zapadlo,“ je pozdravila.

trgovska družba z o. j.

8.-Mai-Straße 47/II
9020 Celovec/Klagenfurt
telefon: 0463/51 45 80

išče za takošnji nastop službe:

- **pisarniško moč**
za administracijo
- **samostojnega referenta**
(uvoz/izvoz)

Predpogoj je znanje nemščine in slovenščine (oz. srbohrvaščine)

ter večletna praksa.

Zaželeno je tudi znanje angleščine in italijanščine.

Pismene prijave na HAGO trg. družba z o. j., 8.-Mai-Straße 47, 2. nadstropje, Klagenfurt/Celovec – telefon: 514580.

Poklonimo se spominu
junakov ki so padli
v borbi za svobodo

Za bližnji Dan mrtvih bodo zastopniki Zveze koroških partizanov in drugih organizacij spet polagali vence na grobišča padlih borcev proti fašizmu širom naše Koroške. Hvaležnost, ki jo dolgujemo tem junakom, nas obvezuje, da – še posebej za to priložnost – njihove grobove dostojno uredimo!

Osrednja spominska svečanost

bo letos v soboto, 31. oktobra ob 16. uri na pokopališču v Žitari vasi.

Na tem pokopališču je pokopanih 12 borcev, ki so padli po kapitulaciji poražene nacistične Nemčije.

V Žitari vasi in okolici je tudi mnogo žrtev fašizma, ki so našle smrt v raznih koncentracijskih in drugih taboriščih.

Poklonimo se spominu padlih junakov in vseh žrtev, ki so darovale življenje za svobodo v borbi proti fašizmu.

Zveza koroških partizanov

14

Ženska je še enkrat zamahnila, potem pa zlezla iz snega, si otresla hlače in prevelike gumijaste škornje in stopila do ograje.

„Bo že prenehal. Letos ga ogrebam že tretjič. Hiša prosi novo ostrežje, ki ga ji jaz ne morem dati.“

Vera te ženske še nikoli ni videla od blizu. Šele zdaj, ko si je otresla sneg z rute in jo potegnili nekoliko nazaj, je videla gladke, že s sivimi prepredene črne lase, pod visokim čelom in gostimi, pravilno oblikovanimi obrvmi so počivale svetlo modre oči. Lica so bila napeta in rdeča od naporne dela. In Vera je za temi očmi, za temi pravilnimi potezami, uzrla njenih deset ali petnajst preteklih let, ko je ta obraz odkrival še pravo zdravo kmečko lepoto in to telo izžarevalo strast in ljubezen. Ta

misel jo je spremljala vse do doma. Že je sklenila, da bo o Kolaričevi Toni pokramljala kaj s svojo gospodinjo. Kar čudila se je, da ji doslej o njej ni nič povedala.

Pred pragom si je komaj dobro očistila škornje, že je prišla gospodinja naznanit:

„Ja, veste, zdaj pa bo. Danes je prišel povedat, da bodo te dni montirali.“

„A telefon? To bo pa lepo in zelo prav vam bo prišel.“

„No, vam tudi. Boste že kam poklicali.“

„Trenutno nimam koga.“

„Bodo pa drugi vas.“

„Dobro, dobro“, je odvrnila in se vzpela po stopnicah. Zaprla je vrata za seboj in sedla. Šele zdaj je bila sama s seboj. Ne, z njo se je prikradel Zdenko, njegov iskren pogled in spretni krepki prsti, ki so cefrali... (dalje prihodnjič)

V globoki žalosti vam sporočamo, da nas je naša mama, babica, sestra, svakinja, teta, gospa

Amalia Wieser, roj. Kuchar

v četrtek, dne 22. oktobra, v 74. letu svojega življenja po dolgi, težki bolezni za vedno zapustila.

Drago mambo bomo položili v sredo, dne 28. oktobra ob 16. uri na pokopališču v Borovljah k zadnjemu počitku. Zadušnica bo po pogrebu v mestni cerkvi.

V globoki žalosti: Zdravko in Andrej, sina v imenu vseh sorodnikov

Borovlje, dne 22. oktobra

Namizni tenis: Selani letos prvič podlegli

V prvenstvu spodnje lige se je pretrgala velika serija uspehov namiznoteniške ekipe iz Sel, saj je njihovo moštvo po skoraj dveh letih brez poraza podleglo. In sicer so Selani nastopili v Celovcu proti moštvu KAC ter zgubili jasno s 6:1. Slučaj je nanesel, da v prvenstvu igra za KAC tudi najboljša igralka selske ženske ekipe, namreč Carmen Traunig. In prav ona je bila – barvito povedano – grobni kamen za Selane, saj je v drugi tekmi premagala legionarja Toneta Novaka.

Ker pa Novak tudi v drugi tekmi s Schimikom, Mirko Oraže v tekmi s Schimikom in Barounigom, Zdravko Smrtnik pa proti Barounigu niso imeli dosti možnosti –

podlegla je tudi dvojica –, je bil rezultat kar naenkrat 6:0 za KAC. Nekoliko ga je omilil Zdravko Smrtnik, ki je v zadnjem dvoboju večera premagal Traunigovo v treh nizih. Toda kljub porazu Selani upajo na novo serijo uspehov.

Rezultati slovenskih moštev

Sele II – SCA Šentvid 8:2. Točke za Sele: Bec (3), M. Smrtnik (2), Travnik (2), Bec/Travnik. **SCA Šentvid – Sele III 4:6.** Točke za Sele: Fojkar (3), Ma. Oraže (3). **Sele (mladinci) – Wolfsberg B 6:4.** Točke za Sele: M. Smrtnik (3), E. Oraže (1), H. Oraže (1), Smrtnik/E. Oraže.

Na tekmi SAK – Pliberk so bile nešportnosti zaporedne: tu je padel Hanser (SAK).

Šahisti SŠZ premagali tudi moštvo Velikovec

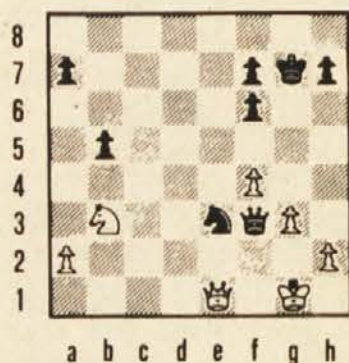
VST VELIKOVEC – SŠZ CARTRANS 3,5:4,5. Zmagali so Živkovič, Franci Rulitz in Hoti. Remizirali so Gallob, Herbert Rulitz in Lukan, zgubila sta Kernjak in Hedenik. Zmaga je bila tesna, a kljub temu presenetljiva, saj so Velikovčani imeli na vseh deskah višje število elo-točk.

Šah – spodnja liga

1. ASK Celovec II	3 3 0 0 20,5
2. Post-SV II	3 3 0 0 18
3. SG Wolfsberg	3 3 0 0 16
4. ATUS Borovlje	3 2 0 1 14,5
5. Wietersdorf	3 2 0 1 14
6. SŠZ Cartrans I	3 2 0 1 13
7. VST Velikovec	3 1 0 2 11,5
8. KDR Celovec	3 0 1 2 9,5
9. Blatograd	3 1 0 2 9
10. Celovec-vzh. II	3 0 1 2 9
11. Šentandraž	3 0 0 3 6
12. Frantschach	3 0 0 3 3

ŠAHOVSKA RUBRIKA

KASPAROV – KARPOV
(Sevilla 1987) 2. partija dvoboja
Angleška otvoritev

1.c4 Sf6 2.Sc3 e5 3.Sf3 Sc6 4.g3 Lb4 5.Lg2 0-0 6.0-0 e4 7.Sg5 Lc3: 8.bc3 Te8 9.fe?! e3! 10.d3 (Kasparov ni sprejel žrtvovanega kmeta, ki se je zato vkinil v pozicijo belega. Šahisti podobnim položajem na šahovnici pravimo „kost v grlu“, saj bo trajno ovirala razvoj belega). 10...d3 11.Db3 Sa5 12.Da3 c6 13.cd5 cd5 14.f4 Sc6 15.Tbl De7 16.Lb2 Lg4! Karpov lepo razvija figure, ki ogrožajo šibke točke belega. 17.c4 dc4 18.Lf6: gf6 19.Se4 Kg7! Črni

se spretno brani, kljub šibki točki f6, ki je edini motiv bele protiigre. 20.dc4 Tad8 21.Tb3 Sd4! Karpov še enkrat žrtvuje kmeta e3, saj si je že priigral odlično igro po d in e liniji. 22.Te3: De4: 23.Khl V časovni stiski Kasparov ne najde pravi plan igre in umika kralja z diagonale a7 – g1. 23...Sf5 24.Td3 Le2: 25.Td8: Td8: 26.Tel Te8 Tudi po zamenjavi trdnjav se položaj belega ni izboljšal. 27.Da5 b5! 28.Sd2 Dd3 29.Sb3 Lf3! Karpov lepo izkorišča slabosti bele pozicije. Sedaj bi na 30.Te8: sledilo 30...Df1 mat! Zamenjava je izsiljena in konec partije se že približuje. 30.Lf3: Df3: 31.Kgl Tel: 32.Del: Se3!! in Kasparov se je vdal! Grozi mu mat na polju g2, saj bi na 33.Df2 sledilo 33...Dd1+ z matom. Lepo vodena partija črnega, ki jo je tudi učinkoviti zaključil. (glej diagram z zaključno pozicijo!)

P. S.: Po 6. partiji vodi Karpov s 3,5:2,5.

Slovenski atletski klub je tudi tokrat premagal Pliberk

SAK – PLIBERK 2:1 (0:1). V „derbiju“ koroške lige je v soboto popoldne Slovenski atletski klub slavil tesno zmago. In gotovo srečno povrh, saj so bili Pliberčani skoraj 70 minut v premoči in le prevelika želja po zmagi – preveč nervozno so napadali v upanju na jasno zmago – jih je spravila ob uspeh. Če bi bili namreč Pliberčani uspeli umiriti svojo igro, igrati koncentrirano kakor v prvih tridesetih minutah, bi najbrž zapustili igrišče kot zmagovalci. SAK, psiho-loško očitno bolje pripravljen, je izkoristil te slabosti Pliberčanov in tako v zadnjem delu tekme zagotovil svoj uspeh. Najprej je Hanser preigral v kazenskem prostoru kar pet pliberških branilcev, nakar mu je zadnji le s

prekrškom odvzel žogo: enajstmetrovka, ki jo je Marjan Velik zanesljivo realiziral. Nato pa prosti strel Hanserja, Wöbl je skušal priti do žoge, pliberški igralec Hutter, ki je v prvem polčasu dosegel prvi gol, pa je nesrečno posredoval, tako da je kar drugič na tej tekmi zadel – tokrat v lastni gol, in SAK je zmagal. Tekma je bila nervozna, groba.

Tokrat je zmagala tudi DOBRILA VAS in sicer doma proti Mostiču s 3:2. Mirko Lesjak je bil presrečen: „V zadnji tekmi sem dosegel gol, pa smo kljub temu zgubili; danes pa sem dal dva lepa predložka in zmagali smo!“ Upamo le, da se ne bo čisto odvalil streljanja golov. Toda kljub zmagi Dobrla vas nima več možno-

sti za osvojitve naslova jesenskega prvaka, saj ima Wietersdorf prednost treh točk.

Iz dveh tekem je BILČOVŠČANOM se bo torej težko obdržati v spodnji ligi. Polom tudi za ŠMIHEL: doma 1:5 za ASK, KLOPINJ pa je dosegel po težki tekmi v Trnji vasi vsaj remi (0:0).

V prvem razredu so zbrali Selani tri točke (Velikovec so premagali z 2:0, v Žitari vasi pa so desegli 1:1). Železna Kapla je doma zgubila proti Žitrajčanom z 1:2, Globasnica pa v Grebinju z istim rezultatom. Omembe vredna je le še zmaga Galicije v Metlovi, saj preseneča predvsem rezultat: 5:1.

Koroška liga

1. SVR Lienz	12 7 2 3 32:13 16
2. Trg	12 7 2 3 33:21 16
3. WAC	12 6 4 2 25:13 16
4. Breže	11 6 3 2 18:8 15
5. Šmohor	12 5 4 3 20:15 14
6. SAK	11 6 1 4 18:11 13
7. Matrei	12 4 4 4 19:15 12
8. SV Šentvid	12 4 4 4 9:25 12
9. Pliberk	11 3 5 3 22:20 11
10. Wolfsberg	11 4 2 5 13:25 10
11. Magdalen	12 3 3 6 12:19 9
12. Mölital	12 3 2 7 12:17 8
13. VSV/Beljak	12 3 2 7 15:23 8
14. Irschen	12 1 2 9 7:30 4

Spodnja liga-vzhod

1. Wietersdorf	12 9 2 1 23:6 20
2. Dobrla vas	12 7 3 2 22:10 17
3. Mostič	12 7 3 2 21:12 17
4. ASK Celovec	12 6 3 3 19:17 15
5. Treibach	12 6 2 4 30:19 14
6. Šentandraž	12 4 6 2 17:12 14
7. St. Leonhard	12 5 4 3 17:17 14
8. Ruda	12 3 4 5 15:17 10
9. Klopini	12 2 6 4 11:15 10
10. Šmihel	12 4 2 6 15:27 10
11. SCA Šentvid	11 3 2 7 18:24 8
12. ASV Celovec	11 2 2 7 11:19 6
13. Frantschach	12 1 4 7 9:24 6
14. KAC	11 1 3 7 8:17 5

Spodnja liga-zahod

1. Šentjakob	12 8 4 0 21:10 20
2. Borovlje	12 7 3 2 26:11 17
3. Dellach	12 5 5 2 18:9 15
4. Lendorf	11 6 1 4 22:14 13
5. Baško jezero	12 5 3 4 18:17 13
6. Rožek	11 6 1 4 14:14 13
7. Weißenstein	12 3 5 4 21:14 11
8. ASV Lienz	11 4 3 4 21:25 11
9. Obermillstatt	12 2 6 4 12:16 10
10. Treffen	12 3 4 5 11:16 10
11. Brnca	11 2 5 4 12:17 9
12. Bilčovs	12 2 4 6 13:23 8
13. Radenthain	12 3 1 8 17:24 7
14. Tristach	12 2 3 7 10:26 7

1. razred D

1. Velikovec	12 8 1 3 20:13 17
2. Sele	12 7 3 2 21:18 17
3. Sinča vas	12 7 2 3 22:8 16
4. Žitara vas	12 6 4 2 13:8 16
5. Žrelec	12 6 3 3 19:11 15
6. Šentpavel	12 6 1 5 20:21 13
7. Galicija	12 4 4 4 15:10 12
8. Zel. Kapla	12 6 0 6 19:18 12
9. Grebinj	12 4 3 5 16:18 11
10. Podkarnos	12 3 5 4 8:11 11
11. Metlova	12 4 3 5 14:18 11
12. St. Stefan	12 3 4 5 17:19 10
13. Reichenfels	12 1 2 9 13:28 4
14. Globasnica	12 0 3 9 9:25 3

Zadnja vest

Juniorji Jugoslavije so svetovni prvaki v nogometu. V finalu so premagali ZRN v streljanju enajstmetrovk 5:4.

Bronasto...

...kolajno pri koroškem mladinskem namiznoteniškem prvenstvu je v ponedeljek osvojil Marko Smrtnik (glej sliko), ki igra za DSG Sele/Zell. K temu lepemu uspehu mu iskreno čestitamo!

KOMENTAR TOVARIŠI?

Moštvo seveda priza-dene, če dober igralec zapusti klub in se priključi tekmeču. Ta igralec seveda skuša zmagati „vsaj“ proti prejšnjemu klubu. To je bilo pričakovati v derbiju SAK – Pliberk. Pričakovati je bilo tudi, da se bodo prav Podjunčani v vrstah SAK še posebej potrudili...

Toda, kdor si je obe-tal zanimivo, kvalitetno igro, je bil bridko razočaran. Namesto tehničnih „cukrčkov“ so se gledalci „naužili“ grobih prekrškov, tudi takih brez žoge... Nespametno bi bilo zdaj iskati krivca-posameznika ali tistega, ki je prvi začel. Obsoditi pa je treba vse, ki so ob športu pozabili na tovarštvo!

-ma